

Barns utsatthet i en fängslande miljö

- rutiner, lagar och policy ur ett vuxet barns perspektiv samt professionellas

Av: Shahad Alkhamisi

Jessica Bygnér

LUNDS UNIVERSITET

Socialhögskolan



Handledare: Bodil Rasmusson

Abstract

This C-level thesis aims at increasing the understanding of the applications of the visiting policy within the prison with a special focus on children visiting. We want to examine how the prison environment is perceived in retrospect by adults as well as what they remember about their experiences as children when visiting a detained parent in prison. The Prison service guidelines clearly states that it is on the child's condition that the meeting with the parent may or not occur, and if the child's terms is in need of meeting or not. It has also been of interest to highlight users and professionals' views on this. The selection has been limited to five users who visited their fathers at the prison, as the majority of them that are now in custody and serving sentences in prison are men. Of the five users who were interviewed for this paper, four have the experience of visiting their father at a prison as a child, the fifth user has the experience instead of getting a visit from a child while the fifth user has experience of serving a prison sentence. We have preceded institutes in Halmstad and Helsingborg. To get an overall picture, we also interviewed three "barnombudsmän" and a professional in the association "Bryggan" which is a non-profit organization focused on children of detained parents. We have used in-depth interviews.

The results of the survey show that today the child's perspective is taken into account to a greater extent and that inquiries are made about the benefits of the visit and that the contact between the detained father and the child is the child's benefit or not. It also uses the UNCRC and that contact is made on the child's terms. The examination shows based on interviews with the professionals and the users that the policy of visiting prisons as child have changed over the years and they now have a greater focus on making visits as child friendly as possible. Users describe the prison as a harsh and cold environment even for visitors which has been imprinted itself in their memories. They describe the shame, guilt and dishonesty communication. They also describe whether children should visit detained parents or not.

Keywords: deprived of liberty, visitation policy, correctional treatment, prison, children's convention.

INNEHÅLL

| | |
|--|-----------|
| Inledning | 5 |
| 1.1 Problemformulering..... | 5 |
| 1.2 Syfte och frågeställningar..... | 6 |
| 1. Perspektivval och avgränsningar..... | 7 |
| 2. Bakgrund | 7 |
| 2.1 Kriminalvården..... | 8 |
| 2.2 Konsekvenser för anhöriga..... | 8 |
| 2.3 Hur ett besök på anstalten går till..... | /8 |
| 2.4 Kriminalvårdens rutiner kring barnbesök..... | 8 |
| 3. Tidigare forskning | 9 |
| 4. Teoretiska utgångspunkter | 13 |
| 4.1 Bronfenbrenners tre begrepp..... | 14 |
| 4.2 Olika system..... | 14 |
| 5. Metod | 15 |
| 5.1 Urval..... | 16 |
| 5.1.1 urvalet av de professionella..... | 16 |
| 5.2 Bearbetning och analys..... | 19 |
| 5.3 Validitet och reliabilitet..... | 19 |
| 5.4 Etiska aspekter..... | 20 |
| 6. Resultat | 21 |
| 6.1 Dem professionella A..... | 21 |
| 6.1.1. <i>Rutiner lagar och policy</i> | 21 |
| 6.1.2. <i>Den professionella B</i> | 25 |
| 6.2 Brukarna..... | 31 |
| 6.2.1 <i>Brukare kring rutiner, lagar, policy samt miljö brukare</i> | 32 |

| | |
|--|-----------|
| 6.3 Barnombudsmän uppfattningar om fängelsemiljö..... | 33 |
| 6.4 Den professionella Bs beskrivning av fängelsemiljön..... | 33 |
| 7. Resultatdiskussion..... | 37 |
| 7.1 Makronivå – samhällsnivå..... | 37 |
| 7.2 Exonivå- resurser för barnen..... | 38 |
| 7.3 Mesonivå- samarbete mellan olika parter i närmiljö..... | 39 |
| 7.4 Mikronivå – barnet i samspel med sin närmiljö..... | 39 |
| 8. Avslutande diskussion..... | 40 |
| 8.1 Anstaltsmiljön optimalt för ett barn..... | 41 |
| 8.1.1 Barnombudsmännen..... | 41 |
| 8.1.2 Brukare..... | 43 |
| 8.1.3 Den professionella B..... | 45 |
| 8.2 Barn i anstalt eller inte?..... | 48 |
| 8.3 Förslag på fortsatt forskning..... | 49 |
| 9. Referenslista..... | 51 |
| 9.1 Litteratur..... | 52 |
| 9.2 Referens internet..... | 52 |
| 10. Bilagor..... | 53 |
| 10.1 Bilaga 1 brev..... | 53 |
| 10.2 Bilaga 2 intervjuguide..... | 54 |
| 10.2.1 Intervjufrågor barnombudsman..... | 54 |
| 10.2.2 Intervjufrågor den professionell B..... | 55 |
| 10.2.3 Intervjufrågor brukare..... | 54 |
| 10.3 Fotografier från Halmstadsanstalt..... | 57 |
| 10.3.1 Grindarna..... | 59 |

1 Inledning

1.1 Problemformulering

I Sveriges alla anstalter finns det närmare 9 500 personer som avtjänar ett fängelsestraff. Dessa intagna är både män och kvinnor i olika åldrar. Av dem är 93 % män och resterande kvinnor. När en person blir intagen på anstalt blir denna frihetsberövad. Det innebär att den intagna kommer att vara under daglig bevakning och kontroll under hela sin strafftid. Den intagna kommer att vara inlåst i sitt rum på anstalten som längst 12 timmar i följd under ett dygn och tiden varierar beroende på vilken säkerhetsklass anstalten befinner sig under. Den intagna får inte under sin strafftid lämna anstalten när han/hon skulle vilja utan det sker när den intagne har permission (Kriminalvården, 2012 140316 A och B).

Barn till frihetsberövade föräldrar är en grupp som under flera decennier kallats för ” de sällan nämnda och ofta bortglömda brottsoffren” (Melin, 1998). Ofta drabbas denna grupp på flera olika sätt. Det finns ingen statistik idag över hur många barn i Sverige som har en frihetsberövade föräldrar. I *Barn med frihetsberövade föräldrar* skriven av Anne H Berman, Richard Steinhoff och Niina Koivumaa (2013 s. 9) att det beräknas vara 10500 barn i Sverige som har någon av sina föräldrar i fängelse.

Barnombudsmannen (BO) är en statlig myndighet som har i uppdrag att föra barns och ungas talan samt värnar om deras rättigheter utifrån FN:s barnkonvention. I ”Konventionen om barns rättigheter” (Regeringskansliet 2006) skrivs det om konventionens karaktär. Konventionen är en universell definition av olika rättigheter som bör gälla för alla barn världen över. Definitionen av barnets rättigheter ska vara densamma oavsett religion, kultur eller andra särskiljande drag. Den enskilda regeringen har genom konventionen ansvar över att rättigheterna respekteras i respektive land, som i sin tur innebär att ”barns situation gjorts till en internationell angelägenhet” (ibid 2006, s. 7). Konventionen är inte bara en möjlighet att bry sig om utan en skyldighet som är inriktad på individen, det enskilda barnet. Barnet har rätt till att ”få sina basbehov tillgodosedda, rätten till skydd mot utnyttjande och diskriminering samt rätten till medinflytande genom att få uttrycka sin åsikt och få den respekterad” (ibid s. 7). Barnombudsmannen är en utsedd person, en talesman, som med stöd av lagen ”(1993:335) om Barnombudsman” (Barnombudsmannen), företräder barn- och ungdomars frågor. Med stöd av lagen menas att Barnombudsmannen har som uppgift att främja barn och ungdomars behov och rättigheter samt deras intressen i samhället. Stödandet

ska göras mot ”bakgrund av Sveriges åtagande enligt Förenta nationernas (FN) konvention om barnets rättigheter” (Barnkonventionen). Barnkonventionens syfte är att ge ”barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals”. Även ska barnets bästa komma i främsta rummet i alla åtgärder som rör barn. Definition av barn, enligt konventionen är de personer som ännu inte fyllt 18 år (ibid).

Är barnet tillräckligt gammalt upplever barnet ofta en stor saknad efter den frihetsberövade föräldern och får även uppleva hårt bemötande av sin omgivning. Många barn med sin närvarande förälder väljer att inte berätta om föräldrarnas frihetsberövande och bär det med sig som en hemlighet. Den närvarande föräldern brukar få en ekonomisk börda, då den blir ensam familjeförsörjare och har kanske inte möjlighet att ge tillräckligt med stöd till barnet på grund av egna problem. Carolus van Nijnatten (1998) som är holländsk forskare menar att barn till frihetsberövade är en särskilt utsatt grupp då barn till skilda, psykiskt sjuka föräldrar eller om de kommer från andra destruktiva familjeförhållande är de som oftast kommer i kontakt med socialtjänsten eller andra hjälporganisationer. Det är för att få hjälpinsatser eller inga hjälpinsatser alls till de intagnas barn.

Förenta Nationernas (FN) konvention lägger stor vikt på barnets rätt att komma till tals, barnets bästa samt barnets behov av och rätt till båda sina föräldrar. Sverige ratificerade barnkonventionen 1989 och den följs i flera andra länder. Socialtjänsten i Sverige har kompletterat sina lagar efter konventionen för att stärka barnets ställning inom socialtjänsten (Barnombudsmannen, 2004). Ett barn har rätt till båda sina föräldrar om det inte strider mot barnets bästa enligt Socialtjänstlagen och Barnkonventionen (ibid 2004).

1.2 Syfte & frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka innebörd och tillämpningar av besökspolicy inom kriminalvården med särskild inriktning på barnbesök. Vi vill undersöka hur fängelsemiljön retrospektivt upplevs av vuxna och vad de minns av sina upplevelser som barn. I Kriminalvårdens riktlinjer står det tydligt att det är på barnets villkor som mötet med föräldern sker eller inte sker samt om barnet har behov av mötet eller inte. Studien kommer att belysas utifrån följande frågeställningar:

- Hur tillämpas kriminalvårdsstyrelsens policy och rutiner inför ett barnbesök?
- Hur upplevde brukarna barnbesöket och fängelsemiljön?

1.3 Perspektivval och avgränsningar

Vi har valt att utgå från barnperspektivet samt att lyfta fram barnombudsmännens perspektiv. Vi har valt att göra två avgränsningar i arbetet med denna uppsats. Den första avgränsningen är att lägga fokus på fäder som sitter inne på anstalt då det är fler män än kvinnor som avtjänar fängelsestraff i Sverige (Kriminalvården, 2012 140316 A). Faderns behov av att träffa sitt barn under tiden som han befinner sig på anstalt kommer inte att beaktas i denna uppsats. Den andra avgränsningen är att vi valt att använda oss av forskning och uppsatser som riktar sig till de svenska barnombudsmän samt hur miljön ser ut på de svenska anstalterna. På grund av begränsad tid och omfång har vi valt att besöka två anstalter och intervjua tre barnombudsmän, fem brukare och en professionell som har insyn både hos gällande brukarna men även barnombudsmännen.

2. BAKGRUND

2.1 Kriminalvården

År 1989 ratificerade Sveriges riksdag en konvention som innebär att förverkliga barns rättigheter. Konventionen är en slags beskrivning av de rättigheter som borde gälla varje enskilt barn i hela världen oberoende samhälle, kultur, religion eller annat särdrag. Konventionen kallas även för FN:s konvention men benämns oftast som barnkonventionen (Barnombudsmannen 2004).

Barnkonventionen har fyra huvudprinciper som bör följas som röd tråd när arbete med barn bedrivs. De fyra huvudprinciper inom konventionen är artikel 2, 3, 6 och 12. Kort beskrivet står artikel 2 för barns lika värde och samma rättigheter, artikel 3 står för barnets bästa, artikel 6 står för varje barns rätt att överleva, leva och utvecklas och artikel 12 står för barnets rätt till att uttrycka sina åsikter och även att få dem beaktade. Barnkonvention handlar om att varje barn har en rättighet till att vara barn (Barnombudsmannen 2004).

Kriminalvården arbetar främst utifrån artikel 3 och 9. Som tidigare nämnt står artikel 3 för barnets bästa som innebär att politiker, myndigheter och domstolar alltid måste tänka på vad som är det bästa för barnet när de bestämmer i frågor gällande barnet. Barnets bästa ska alltid komma i främsta rummet. I artikel 9 framgår det att om det finns möjlighet så skall barnet alltid få vara hos sina föräldrar, barnet har rätt till båda sina föräldrar även om föräldrarna

skiljer sig. Ibland kan det vara bäst för barnet att inte bo hos någon av sina föräldrar eller hos en av föräldrarna om det framkommer att föräldern/föräldrarna kan skada sitt barn eller inte kan ta hand om barnet (Regeringskansliet 2004).

2.2 Konsekvenser för anhöriga

Flera tusen barn har idag en frihetsberövad förälder. Vad innebär det då för den övriga familjen när ena föräldern blir frihetsberövad? Det är inte enbart den frihetsberövade som drabbas utan även de övriga i familjen. Det finns möjlighet att hålla kontakt via telefon och brev men anhöriga kan inte ringa upp den intagna utan den intagna måste själv ta ansvar för att upprätthålla telefonkontakt samt stå för samtalskostnader. Innan dessa samtal är möjliga måste telefonnumret godkännas av anstalten och ett samtycke måste ske av den som blir tillfrågad. För familjen innebär det begränsad telefonkontakt. Möjlighet till brevväxling kan ske regelbundet. På Kriminalvårdens hemsida står det att det är viktigt för den intagna att kunna ta emot besök. Lika viktigt är det för familjen att kunna besöka den intagna. Innan besök sker på anstalten måste samma kontroll och godkännande göras som vid telefonkontakten. Samtycket från den som ska besöka den intagna kan uppfattas viktigare vid besöket då han/hon även godkänner att kriminalvården kontrollerar personen i belastningsregistret. När ett barn ska besöka anstalten, måste vårdnadshavarna lämna sitt samtycke. (Kriminalvården 2012 140316 C och D)

2.3 Hur ett besök på anstalt går till

De vanligaste kontrollerna som sker på anstalten är styrkande av identitet genom uppvisande av legitimation, undersökning med hjälp av metalldetektor ovanpå kläderna samt användning av narkotikahund. Det kan även förekomma att kroppsvisitation sker utan kläder men det är sällan som det sker. Under ett besök kan det förekomma kontroll under hela besökstiden genom en närvarande vakt som sitter med under besöket eller att det sker kameraövervakning. (Kriminalvården 2012 140316 D)

2.4 Kriminalvårdens rutiner kring barnbesök

När den frihetsberövade skrivs in på anstalt frågar personalen om han/hon har barn samt om

han/hon är vårdnadshavare, hänsyn till barnet/barnen tas med i verkställighetsplanen. För att ett barn ska besöka anstalten ska förutsättningen vara utifrån barnets bästa. Om det är ett spädbarn, 0-12 månader, sker samråd alltid med socialtjänsten i hemkommunen. För alla barn gäller det att besöket sker under gynnsamma förhållanden för barnets bästa samt anpassade efter barnets ålder, mognad samt behov. (Kriminalvården 2012 140316 E)

En avhandling skriven av Annelie Björkhagen Turesson (2009) ”*Mor i fängelse*” beskriver hur ett barn kan uppfatta miljön på fängelset när denna besöker sin moder för första gången. Ett av de tillfrågade barnen beskriver fängelsebesöket som ”Prison Break” som är en TV-serie som utspelas på ett fängelse (Björkhagen, 2009, s.183). Prison Break utspelar sig i en hård och kriminell miljö. Denna beskrivning av ett fängelse kan vara bilden som många barn har innan de besöker ett fängelse för första gången. Barnet som Björkhagen (2009) lyfter fram i sin avhandling beskriver blandade känslor inför mötet med modern då han/hon tyckte det skulle bli kul men samtidigt att det kändes konstigt. Ett annat barn beskriver det som jobbigt att besöka sin moder på grund av miljön. Fängelset låg beläget över en åker och det var det enda barnet fick se under sin vistelse. Barnet berättar även att fängelset kändes stort och hade många intagna (Ibid, 2009, s. 200). Björkhagen skriver även att ett besök på fängelset kan upplevas som hotfull och skrämmande (Ibid, 2009, s.201).

3. TIDIGARE FORSKNING

Det har hänt mycket kring forskning inom kriminalvården de senaste åren. På kriminalvårdens hemsida kan man följa historiken under åren 1969-2013 (Kriminalvården 2012).

Vi kommer i denna del presentera tidigare forskning så som Joseph Murray, Carl-Gunnar Janson & David P. Farrington, Annelie Björkhagen Turesson samt Jessica Tärnergren. Vi har valt att lyfta fram studiernas syfte, metod samt resultat som de fått fram via kvalitativa intervjuer samt andra former av datainsamling.

Joseph Murray, Carl-Gunnar Janson & David P. Farrington *Crime in adult offspring of prisoners: a cross-national comparison of two longitudinal samples* (2007 s. 133-149) gör en jämförelsen mellan England och Sverige där dem undersöker sambandet med att barn som har haft en förälder inne på anstalt själva någon gång under sin livstid avtjänar ett straff inne på anstalt. I deras studie visar det sig att det är färre barn i Sverige än i England som detta fenomen förekommer. En tänkbar orsak enligt forskarna är att fängelsevistelserna i Sverige är generellt kortare än i England. Många barn upplever separationen från föräldern som sitter på

anstalt starkare än andra separationer och att det påverkar pojkar i större grad än vad det påverkar flickor. Författarna tar även upp om vilka känslor barnet kan uppleva i förhållande till sin förälder som är frihetsberövad så som ledsenhet, osäkerhet, ilska men även de kan även känna en lättnad över att veta var föräldern befinner sig. Det framkommer även att det är viktigt att förbereda barnet på vad som komma skall. Kontakten med den frihetsberövade föräldern är viktig för barnet och lika viktigt är behovet av information kring hur kontakten ser ut. Kontakten med föräldern innefattar telefonkontakt, besök, permission samt planering inför den väntade frigivningen. Författarna skriver att risken att barn till fängslade föräldrar själva blir unga lagöverträdare och detta ökar markant i förhållande till riskerna för barn utan denna erfarenhet. Dem skriver att det är av stor vikt att ha fungerande insatser för framtida återfall i brottslighet då främst genom kortare straff, mildare fängelseledning med mer gynnsamma besöksmöjligheter för barnen, permissioner (ibid 2007).

Joseph Murray och David P. Farrington (2005 s. 1269-1278) är två forskare som tillsammans har observerat pojkar och deras frihetsberövade föräldrar från London. De har till sin hjälp använt sig av (CSDD) ”Cambridge Study in Delinquent Development” som är en studie där pojkar vars någon av deras förälder dömts till fängelse som i sin tur jämförts med fyra kontrollgrupper. Kontrollgrupperna består av pojkar som inte har erfarenhet av någon som helst separation, pojkar som upplevt en separation beroende på dödsfall eller sjukdom, pojkar som separerat på grund av någon annan orsak och till sist pojkar som har separerade föräldrar där någon av dessa avtjänar ett fängelsestraff (ibid 2005). Olika riskfaktorer undersöktes så som individer, familjerelationer och föräldraskap. I observationen framkommer det att de pojkar som separerade från sin förälder på grund av fängelsestraff var risken större för antisociala beteenden samt risken var större att dessa pojkar själva blev föremål för lagöverträdare som innebär fängelsestraff. Jämförelse mellan forskningsresultat från Sverige respektive England visar på skillnader beträffande fängelsevistelsens inverkan på barns mående. Föräldern på en svensk anstalt har lättare till kontakt via brev och telefon men även besök hanteras lättare och man har fler regelbundna permissioner. I Sverige finns dessutom fler intagna som är placerade på öppna anstalter jämfört med England. Forskare visar att barn och unga inte döms till fängelse i Sverige och att straffen i Sverige generellt är lägre än i England. Dessa förhållanden menar forskarna, minskar den skadliga verkan på barn med en förälder i fängelse (ibid 2005).

Annelie Björkhagen Turesson (2009) har forskat i socialt arbete om barnens situation till

föräldrar som är frihetsberövade i flera år. I sin doktorsavhandling "Mor i fängelse" (2009) skriver hon att syftet med avhandlingen främst är att undersöka hur resiliensprocessen påverkas av riskfaktorer och skyddande faktorer, det vill säga förmåga till återhämtning hos barn som har en moder som är frihetsberövad och befinner sig på en anstalt. "För att kunna uppnå resiliens innebär alltså att man har varit utsatt för risk av något slag" (ibid s. 10). Utgångspunkten är att se hur långt dessa barn har uppnått resiliens. Syftet med hennes studie är även "att söka ny kunskap om barn som lever skilda från sina mödrar på grund av att de avtjänar ett fängelsestraff" (ibid s. 75). Björkhagen har intervjuat äldre barn samt deras mödrar. I första hand har hon kontaktat mödrarna som i sin tur själva fick avgöra om de ville fråga sina barn. Hon skriver även att legitimiteten från mödrarna gör det lättare för barnen att öppna sig i intervjuerna. Björkhagen valde äldre barn då de har mer livserfarenhet och är själva mogna nog att ta seriösa beslut gällande sitt deltagande eller ej. Intervjuerna omfattade tio olika familjer. Enligt Björkhagen (2009) har alla barn till de mödrar som blivit frihetsberövade upplevt någon form av stress. Stressen hos barnet har varierat i grad, då frihetsberövandet för vissa barn har inneburit att de har blivit berövade all sin trygghet i tillvaron då de förlorat sitt hem samt sin förälder. För en del andra barn har faderns frihetsberövande varit en räddning efter flera år med kaos och stress. Istället skapar dessa barn ett hopp om en förändring. Stress och påfrestningar är inte alltid bara skadliga. I vissa fall, har det visat sig att under specifika omständigheter, kan påfrestningar istället leda till att de berörda barnen kan ha skapat förmåga att hantera svåra situationer i senare skeden i livet. Björkhagen skriver även att det är viktigt att barnen har möjlighet att träffa sin frihetsberövade förälder. "Att minska barnens skador när föräldrarna är frihetsberövade är ett viktigt brottsförebyggande arbete" (ibid s. 278). Björkhagen (2009) skriver att barnet har möjlighet att få omsorg samt möjlighet att känna sig älskad av sin förälder i samband med besöken. Detta är viktigt för att klara sin livssituation på ett tryggt sätt, trots svåra uppväxtförhållanden. Det framkommer i hennes studie att kriminalvården numera arbetar mer aktivt efter barnets behov än tidigare genom att anpassa besöksrum samt att det numera ska finnas besökslägenheter på de flesta anstalter. Trots detta arbete saknas besökslägenheter på många fängelser. Det är viktigt att de fäder och mödrar som är måna om sina barn och prioriterar kontakten med sina barn får samhällsstöd. Med besökslägenheter öppnar det möjlighet för barnet/barnen att träffa sin förälder under så normala förhållanden som möjligt. För barnet/barnen är det viktigt i deras redan svåra situation och denna möjlighet bör vara en obligatorisk prioritering på varje anstalt (ibid s. 278).

Vi vill även lyfta fram Björkhagens (2005) rapport ”Men jag fick icke reda på varför du kom i fängelset” (2005). Likt hennes avhandling som tidigare beskrivits, ligger fokus på mödrar och barn. I rapporten är det huvudsakliga syftet med undersökningen att lyfta fram hur barnets livssituation påverkas av att ha en moder som är frihetsberövad och hur barnet utvecklar strategier till resiliens. Björkhagen lägger sin fokus på barn som har sin moder i fängelse och menar att dessa barn är mer utsatta i samhället än barn som har sina fäder i fängelse. Det är svårare för ett barn som har sin moder i fängelse då denna grupp är mindre accepterade i samhället. Att vara mor och begå ett brott är att bryta mot normen och familjen försätts i stora skamkänslor. Syftet med undersökningen är att illustrera hur mödrarnas fängelseskap påverkar deras barn även ”vilka strategier barnen utvecklar för att få möjlighet till återhämtning” (ibid s. 5). I sin sammanfattning skriver Björkhagen att barnen och kvinnorna lever förvisso ”fysiskt separerade från varandra i perioder” (ibid s. 66) men trots detta är deras närvaro i varandras liv väldigt stor. Föräldrarna och barnen har hittat ett sätt att klara av den påtvingade separationen genom att ha telefonkontakt, skicka brev till varandra, via besök samt genom att träffas under permissioner (ibid 2005).

Jessica Tärnergren har skrivit en D-uppsats i psykologi om ”Barns besök inom kriminalvården” (2007). Syftet med studien är att fokusera på arbetet med besökande barn samt att kunna förstå tankar och upplevelser kring barnbesöken inom kriminalvården utifrån deras kontext. Tärnergren beskriver hur barnombudsmännen arbetar inom Kriminalvården. Deras uppdrag består av att utgå från ett barnperspektiv liksom Konventionen om barnets rättigheter. Hon beskriver i sitt resultat att det finns åtta faktorer som påverkar kriminalvårdens arbete med de besökande barnen. Faktorerna är följande; egna känslor, föräldrarnas relationer, barnets reaktioner, förhållningssätt, tidigare erfarenheter/kunskap, regler/rutiner och arbetsförhållanden. Det finns svårigheter som att anpassa ute - och innemiljön för barn vid besök på anstalt. Följande faktorer kan underlätta vid ett barnbesök såsom visitation då det bör undvikas om det är möjligt samt hur personalen bemöter barnet, besöksförhållanden samt miljön. De vanligaste känslorna som väcks hos barnet när deras förälder blir fängslad är oro/ängslan, nedstämdhet, längtan, koncentrationssvårighet och ilska. Tärnergren har använt sig av kvalitativa intervjuer. Hon har intervjuat sju kriminalvårdare mellan 25-45 år varav två stycken är kvinnor och resterande är män. Urvalet av intervjupersoner är de som kommer i mest kontakt med de besökande barnen då Tärnergrens fokus preciseras i den arbetssituationen där kriminalvårdare bemöter barn i sitt arbete. I resultatet kommer hon fram till att det finns flera faktorer inom kriminalvårdens arbete som

påverkar barns besök såsom de anställdas egna känslor, arbetsförhållanden, tidigare erfarenheter/kunskap, regler/rutiner, föräldrarnas/barnens reaktioner samt förhållningssätt. Tärnergren fann även faktorer som kan både motverka samt underlätta vid ett barnbesök. En sämre besöksmiljö, ansträngd ekonomi, oärlighet, långa resor, sämre relationer, skuld och skam inom familjen är motverkande faktorer. Några av de underlättande faktorerna är att det krävs ett bra förhållningssätt hos personalen, att banden mellan förälder/barn bibehålls vid besöket, en god familjrelation, att besöksmiljön är bra, att det finns tillgång till besökslägenheter samt föräldrautbildning. I hennes slutsats framkommer det att miljön i besöksrummen kan förbättras avsevärt genom att måla om i mer barnvänliga färger, fler leksaker samt förbättrad städning (ibid 2007).

Sammanfattningsvis har tidigare forskning visat att miljön inne på en anstalt har stor betydelse på hur ett barn upplever ett besök på en anstalt. Flera barn upplever en stress i olika grad vid ett besök på anstalten då miljön ger ett skrämmande intryck. I samtliga studier framkommer det att miljön är den faktor som upplevs som mest obehaglig men samtidigt att besöken är viktiga för barnet. Det är viktigt för barnet att upprätthålla en kontakt med sin frihetsberövade förälder. Samtliga studier visar på att besöksmiljön skulle kunna förbättras, göras mer barnanpassad genom att göra miljön så hemlik hemmiljön som möjligt och det genom att det finns tillgång till besökslägenhet på samtliga anstalter. Trots att miljön har en negativ påverkan på barnet framkommer det i samtliga studier att det är viktigt för barnet att upprätthålla en kontakt med sin frihetsberövade förälder antingen via telefon, brev, besök eller via permission. Samtliga studier visar på att Kriminalvården har kommit framåt när det gäller anstaltsmiljön men att det finns mer att göra. Barnets behov av att träffa sin förälder och se att föräldern har det bra är viktigt för barnet och därmed krävs det mer arbete med att förbättra miljön runtomkring så som besöksrummen samt att det inte enbart ”bör” finnas en besökslägenhet på alla anstalter utan att det ”skall” finnas.

4. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

Vi har valt att använda oss av den amerikanske forskaren Urie Bronfenbrenner (2005) utvecklingsekologi som är en teori om mänsklig utveckling, med fokus på interaktion och föränderlighet. Bengt-Erik Andersson skriver i sin bok *Utvecklingsekologi* (2002) att människan betraktas som ständigt samspelande med sin omgivning och utvecklas hela tiden.

Barn som har en frihetsberövad fader påverkas av bland annat av samhällets lagar och sin omgivning som skola och familj därför passar denna teori utifrån samspelet mellan de olika nivåerna. Bronfenbrenners modell består av fyra ekologiska system. I mikronivå finns barnets närmaste miljö, familjen och hemmet. I mesosystemet finns förskola/skola och ingår kamratkrets. Exonivå är en struktur där barnet inte personligen deltar men det är ett system som påverkar barnets situation till exempel tillgång på barnomsorg, kultur och fritidsutbud och informella sociala nätverk. Makronivå finns på en samhällsnivå och innefattar kulturella, legala och politiska ekonomiska, sociala system som kommer till konkreta uttryck på de andra nivåerna. Beslutet att ratificera barnkonventionen är ett exempel på en uppgift i makronivå som sedan ska ge effekter för barnets förhållanden och livsvillkor i närmiljön och det omgivande samhället (ibid, 2002).

Den utvecklingsekologiska modellen är användbar för att analysera hur olika miljöer påverkar barns liv och välbefinnande. På mikronivån och mesonivån kan barn uppleva kränkningar, försummelse och våld. Medan exonivån och makronivån inverkar på förutsättningar för exempelvis familjens ekonomi, arbetsmöjligheter, bostad, tillgång till fritidsaktiviteter, lekplatser och den lagstiftning som berör och skyddar barn. Det viktiga för barnens utveckling är, enligt denna teori, att barnet får tillfälle att möta världen i olika miljöer och att dessa miljöer erbjuder stimulerande aktiviteter, roller och sociala relationer. Det nyfödda barnets första viktiga närmiljö är familjen och hemmet. Det är här barnet börjar samspele med sina föräldrar och eventuella syskon. Dessa personer utgör barnets första sociala miljö och de bildar tillsammans med det lilla barnet ett system. Beroende på vad barnet bär med sig i sitt arv, vilka egenskaper av personlighet det verkar ha samt hur föräldrar och syskon är och beter sig gentemot barnet startar en utvecklingsprocess som sedan fortgår livet ut. Vilken karaktär detta samspel har är viktiga för barnets fortsatta utveckling. Bronfenbrenner lyfter fram tre begrepp som är viktiga i detta samspel (ibid, 2002).

4.1 Bronfenbrenners tre begrepp

Det första begreppet är aktivitet, vilka aktiviteter får barnet tillfälle att engagera sig i? Är det aktiviteter som stimulerar utvecklingen eller rentav håller den tillbaka? Aktiviteter som stimulerar utvecklingen är sådana som intresserar och roar barnet, som engagerar det, bjuder på utmaningar och innehåller nyheter. Det behöver inte betyda att allt ständigt behöver vara

nytt, barnet kan bli road av upprepning också. Det finns även aktiviteter som kan hämma utvecklingen som barnet upplever tråkiga, enformiga, mekaniska, som aldrig ger barnet någon utmaning och som inte lyckas fånga barnets intresse (Lagerberg& Sundelin, 2001).

Det andra begreppet är roller som berör samspelet mellan individen och miljön, med andra ord förväntningar som omgivningen har på en person i en viss social situation. När en nyfödd tas emot i sin familj får det ofta rollen av familjens prins eller prinsessa. Barnet blir i centrum och alla familjemedlemmar försöker tillfredsställa dennes önsksningar. Under en kort tid kan det vara bra för det lilla barnet och dess utveckling men om det leder till att föräldrarna intar en överbeskyddande roll och låter inte barnet pröva på själv finns det risk för att barnet blir passivt och inte lär sig att klara sig själv (ibid, 2001).

Det tredje begreppet som introduceras är sociala relationer. I vårt samspel med den sociala miljön skapar vi hela tiden olika sociala relationer till människorna omkring oss. Dessa relationer är oftast varma, kärleksfulla och fyllda av förtroende. I sådana relationer blir de människor som barnet knutit relationer till väldigt betydelsefulla personer och det blir de som blir barnets förebilder (ibid, 2001).

4.2 Olika system

Det är genom dessa tre begrepp som barnet samspekar med sin närmiljö, till en börja då med familjen för att sedan prova världen omkring sig. Detta samspel gör att ett system skapas där alla påverkar alla och det blir svårt att avgöra vad som orsakar vad. I ett system är det ofta omöjligt att ange orsak till ett beteende, det är heller inte nödvändigt. Det viktiga är att försöka förstå hur systemet fungerar och se om det är möjligt att ändra det man önskar förändra. Ett barn utvecklas utifrån sina unika förutsättningar och påverkas i hög grad av den sociala och kulturella miljön han/hon vistas i (Lagerberg & Sundelin, 2001).

5. METOD

Vi har valt att utgå från kvalitativ metod då vi anser att det är mest lämpat vår studie eftersom frågeställningarna kräver utvecklade och djupgående svar till skillnad från kvantitativa metoder som syftar till att samla in mätbar data. Det är till studiens fördel att med hjälp av en intervjuguide tillåta respondenterna att svara fritt på frågeställningarna och utveckla sig om det behövs. Valet av kvalitativ metod har varit självklar då vi anser att vi på detta sätt får ut

mer information jämfört med kvantitativ metod då vi inte syftar till att mäta något (Bryman, 2006, s. 34-35).

Vi har använt oss av semistrukturerade intervjuer för att komma nära intervjupersonerna samt för att låta intervjupersonerna ta initiativ under intervjun. Det innebär att vi utgått från specificerade frågor som vi i förväg har framställt (se bilaga 2), samt att vi kunnat ställa följdfrågor till intervjupersonen för vidare resonemang eller ytterligare information (May, 2010, s.150). I boken *Etnografiska metoder* beskriver författaren (Aspers, 2007) att intervjuer är den vanligaste metoden som genomförs idag och anses vara effektivt då man får en annan kontakt med fältet. Aspers (2007) nämner även att en observation också har flera fördelar, men att det inte är lika lätt att förstå observation som när man intervjuar. I en intervju får man ta del av det man talar om och inte enbart det som syns och hörs (ibid, 2007, s.133).

Vi har varit medvetna om att resultatens tillförlitlighet kan ha påverkats av flera faktorer som till exempel hur vi ställt frågorna, hur frågorna uppfattats, om vår personliga åsikt genomskådats och kanske missförstått.

5.1 URVAL

Vi har valt att vända oss till barnombudsmän från Helsingborgsanstalt samt Halmstadsanstalt med anledning att de har varit mest lättillgängliga. Valet av dessa grundar sig på att de var villiga att ta emot oss samt att det ur geografisk synvinkel var nära oss skribenter. Av etiska skäl har vi valt att inte intervju barn under 18 år. Denna studie har författats av två skribenter. Vi har valt att intervju fem brukare, tre barnombudsmän samt en person från organisationen bryggan. Utförandet av intervjuerna har genomförts på intervjupersonens arena såsom KRIS, anstalt, frivården samt med undantag av att personen från organisationen Bryggan utfördes på Stadsbiblioteket i Halmstad. Då den ena skribenten är bosatt i Helsingborg och den andra i Halmstad har en uppdelning av intervjuerna gjorts. Skribenten i Helsingborg har intervjuat tre brukare från Unga KRIS samt en Barnombudsman på anstalten i Helsingborg. Skribenten i Halmstad har intervjuat två brukare från KRIS, en Barnombudsman från anstalten i Halmstad, en Barnombudsman från frivården samt en representant från organisationen Bryggan. Samtliga intervjupersoner är mellan 29-55 år.

5.1.1 urvalet av de professionella

Professionella är de personer som arbetar som barnombudsman inom kriminalvården samt den tredje parten som vi nämnde ovan som arbetar inom den ideella föreningen Bryggan i

Göteborg. Bryggan är en ideell förening som arbetar för och med barn till fängslade föräldrar utifrån ett barns perspektiv och då utifrån FN:s barnkonvention. Organisationen arbetar med olika aktiviteter så som olika grupper för både barn och vuxna antingen på anstalten eller utanför. Personalen på Bryggan bistår med föräldrautbildning till Kriminalvårdens personal på olika anstalter.

Det finns olika föreningar som stödjer barn och ungdomar som har/har haft en förälder som sitter/har suttit i fängelse, två av dem nämns ovan. Det finns möjlighet för både barn och vuxna att delta under någon träff och observera. De flesta av dessa föreningar förekommer på flera orter runt om i Sverige. Vi har valt att kalla intervjupersonerna från föreningen Unga KRIS för brukare. Dem har som barn (under 18 år) besökt sin förälder då han/hon avtjänat ett fängelsestraff. Brukarna berättar om sin anstalts upplevelse i vuxen ålder (över 18 år) om hur dem minns anstaltsvistelsen när dem var barn.

Vi har använt oss utav både primärt och sekundärt material till vår C-uppsats. Primärt material innebär att det är material insamlat av undersökarna/forskarna och sekundärt material som är information framtaget av andra personer (May, 2001). Det primära materialet i denna uppsats är intervjuer och det sekundära materialet är all litteratur (Aspers, 2007, s.232).

Vi valde att kontakta Unga KRIS (Kriminellas Revansch I Samhället) som är en kamratförening för personer som har ett kriminellt förflutet samt missbruk. KRIS hjälper människor som blivit frigivna till att inte återfalla i brott samt till ett drogfritt liv ”genom att erbjuda dem ett nytt, hederligt och drogfritt socialt nätverk” (www.KRIS.se). I valet av intervjupersoner gjorde vi ett aktivt val genom att välja vuxna som har/har haft en fader som varit frihetsberövad när dem själva varit barn. Detta aktiva val gjordes då det hade försvårat våra intervjumöjligheter med att hitta intervjupersoner som är barn och har en frihetsberövad fader samt för att ta hänsyn till barnets bästa i fråga. Att ta hänsyn till barnet menas att barnet befinner sig i en känslig och utsatt situation samt att det behövs målsmans godkännande till intervjuer med minderåriga. I uppdelningen av brukare valde vi att intervjua två brukare från KRIS i Halmstad samt tre från Helsingborg. Den första kontakten gjordes via telefon där skribenten kortfattat berättade om sig själv och syftet med samtalet. Därefter ställdes frågan om det fanns någon brukare i föreningen som haft en fader som varit frihetsberövad när dem själva var barn samt om dem kunde tänka sig att bli intervjuade. Båda skribenterna fick en positiv respons över att det var flera brukare från de två organisationerna som var intresserade av att delta. En avgränsning gjordes med att välja två till tre intervjupersoner från vardera organisation.

I kontakten med dem professionella hade skribenten från Halmstad sedan tidigare skapat en kontakt med Barnombudsmannen både inom Frivården och Kriminalvården då hon utförde sin praktik inom frivården. Barnombudsmannen som arbetade på Frivården hade sitt uppdrag som Barnombudsman kopplat till Kriminalvården där hon arbetade tillsammans med den andra Barnombudsmannen. Skribenten i Helsingborg tog kontakt med Barnombudsmannen genom att ringa till anstalten i Helsingborg. Båda skribenterna upplevde en positiv respons från Barnombudsmännen då det var enkelt att få kontakt samt få dem att ställa upp på intervju.

Skribenten i Halmstad fick kontakt med den professionella intervjupersonen från organisationen Bryggan i samband med en föreläsning som hölls på Stadsbiblioteket i Halmstad. Föreläsningen handlade om barn till frihetsberövade föräldrar samt vad organisationen Bryggan är och hur dem arbetar. Efter föreläsningen gjordes en förfrågan om föreläsaren var intresserad av att ställa upp i en intervju.

Bryggan är en ideell förening som arbetar utifrån barnets situation enligt FN:s barnkonvention och alltid utifrån barnets bästa i centrum. Verksamheten arbetar med barn som separerats från sin förälder/ föräldrar på grund av ett frihetsberövande eller som av någon anledning upprättat kontakt med kriminalvården. Föreningen arbetar för dessa barns behov och för att deras situation ska bli mer synlig i samhället. Bryggan stöttar inte enbart barnen utan även föräldern/föräldrarna i deras föräldraskap. Bryggan arbetar utifrån att stödja, vara rådgivande samt att motivera. De som arbetar i organisationen är personal med lämplig utbildning, egen yrkeserfarenhet samt volontärer med egna erfarenheter med missbruk och kriminalitet. (Bryggan Göteborg 2014)

Då vi valde kvalitativ metod med diktafon som hjälpmedel visste vi sedan tidigare att transkribering är tidskrävande, vi försökte uppnå lika många i antalet professionella som brukare. Då det arbetade två barnombudsmän i anknytning till Halmstads anstalt och enbart en i Helsingborg begränsade vi antalet barnombudsmän till tre och en professionell från organisationen bryggan. Vi valde att intervjua fem brukare då en av brukarna inte hade någon erfarenhet av att besöka sin förälder på anstalt och vårt mål var att uppnå lika många i antalet som nämnts ovan.

Tiden som lagts på intervjuer samt transkribering har varierat beroende på längd av intervjuer, vart intervjuerna har ägt rum samt vem av de två skribenterna som har utfört intervjuerna. En av skribenterna har varit mer öppen för att ställa följdfrågor samt så har en av intervjuerna skett på allmänplats där omgivningen varit mer ljudlig. I en mer ljudlig miljö försvåras transkriberingen markant då diktafonen har en tendens att fånga upp allt ljud och det blir svårt

att urskilja ord som sägs och av vem.

5.2 BEARBETNING OCH ANALYS

Vi har använt oss utav en diktafon när vi har utfört intervjuerna som vi sedan har transkriberat. När alla intervjuer var färdigtranskriberade kodade vi materialet. Kodning är en viktig del av arbetet och tar lång tid och kräver skicklighet som vi har tränat oss på. Kodning hjälper till att dela upp intervjun i olika kategorier vilket gör det enklare att få struktur och förståelse för materialet (Aspers, 2007, s.172).

Vi delade upp analysen i tre steg, första steget var att gå igenom de transkriberade intervjuerna och koda materialet vi samlat in. Den andra delen var att det kodade materialet skulle delas in i olika teman. Under analysarbetets tredje del gjorde vi en ny genomgång av materialet och vi kunde få en tydligare kategorisering av den insamlade materialens innehåll.

Vi använde oss av Jönsons (2010) analyschema där varje kod har sin egen kodanvisning som område eller känsla. De koder som vi valt att utgå från och hitta i det empiriska materialet och analysera med hjälp av tidigare forskning och teori har varit; miljö och (besöks) rutiner. Med miljön avses fängelsemiljön samt vad barnombudsmännen och brukarna har tyckt och tycker kring den. Med (besöks)rutiner ville vi lyfta fram rutiner som har funnits och finns på anstalter.

5.3 Validitet och reliabilitet

Begreppen validitet och reliabilitet bedöms olika beroende på om man väljer en kvalitativ eller kvantitativ undersökning. En kvalitativ studie innebär en framställning av tillvägagångssätt för insamling av material samt bearbetning av empirin medan en kvantitativ studie behandlar siffror/mätbardata (Kvale, 1997). Vi strävar efter att undersökningen ska nå så hög validitet som möjligt vilket betyder att forskaren verkligen undersöker det som ska undersökas det vill säga syftet med uppsatsen. Det skall även följa med forskaren genom hela undersökningen och inte en specifik del av uppsatsen. Vi har strävat efter att stärka vår validitet genom att beskriva vårt tillvägagångssätt samt har vi under hela studiens gång försökt att inte gå in på sidospår som har framkommit mycket under intervjuerna och transkriberingen utan försökt hålla oss till studiens syfte och frågeställningar. Undersökningens reliabilitet beskrivs utifrån tillförlitlighet och trovärdighet,

med andra ord att undersökningens tillvägagångssätt är pålitligt.

För att en studie ska kunna få en hög tillförlitlighet ska oberoende mätningar av samma fenomen komma fram till ett likvärdigt resultat utan större skillnader (ibid, 1997). Forskarens mätinstrument påverkar undersökningens tillförlitlighet och i en kvalitativ studie är utformandet av en intervjuguide viktig. Vi har inte gjort någon pilotstudie av vår frågeguide och vi blev vid några tillfällen störda under intervjuerna vilket kan ha påverkat respondenternas svar och studiens tillförlitlighet.

Kvale (1997) menar att redan vid utskrifter av intervjuer kan forskarens reliabilitet ifrågasättas. Den muntliga konversationen mellan forskaren och intervjuerson skrivs ner till en text och innehåller en rad tolkningar vilket påverkar utskriftens kvalitet. Genom användandet av diktafon anser vi att reliabiliteten har stärkts eftersom det har gett oss möjligheten att lyssna på vad respondenterna förmedlar vid flera tillfällen.

Forskarens förförståelse är en påverkande faktor som Kvale menar har betydelse för studiens pålitlighet. Intervjuarens teknik och erfarenhet har betydelse för om forskaren kan vara neutral i förhållande till sin egen förförståelse för att inte påverka eller leda empirin mot en speciell riktning (Kvale, 1997). Vi redogör i studien för vår förförståelse, men då vi är oerfarna gällande intervjuteknik kan det innebära att vi har ställt ledande frågor till respondenterna.

Efter en del tips och råd vi fått från föreläsningar och vår kursledare Håkan Jönson, valde vi att använda oss av en diktafon vid de tillfällen som intervjupersonen samtycker. Vi har även skickat informationsbrev till de berörda för att de ska vara informerade men även samtycka att medverka i undersökningen. Eftersom vi varit två som genomfört denna studie anser vi att det även varit en styrka för vårt arbete då vi kunnat utbyta tankar och jobba effektivt.

5.4 Etiska aspekter

Långt innan vi bestämde oss att skriva om detta känsliga ämne visste vi att man inte kan intervjua barn, dock ville vi gärna få med deras perspektiv på hur de har upplevt situationen, därför har vi vänt oss till vuxna personer som har varit i denna situation som barn. Vi har skickat ett informationsbrev för att deltagare skall kunna få en inblick samt veta vilka villkor

som gäller för deras deltagande (Vetenskapsrådet, s 7). Undersökningens syfte har framgått och hur vi kommer att genomföra intervjuerna. Deltagarens samtycke är något vi kommer att be deltagaren att godkänna då en person själv har rätt att bestämma över sin medverkande i en undersökning. Då vi inte kommer att intervjua personer under 18 år behöver vi inte få föräldrarnas samtycke.

Vi har informerat alla deltagare att de garanteras anonymitet samt att all material kommer att handskas med ytterst försiktighet mellan oss och handledaren samt förstöras efter avslutad studie (Vetenskapsrådet, s.8-14). Att anonymisera de olika personer som deltar i undersökningen är något vi bestämt att göra då det inte är nödvändigt för läsaren att ta del av det. Vi valde att intervjua professionella för att få en bild av miljön på ett fängelse och vad det innebär för barnet att träffa sin fader under den omständigheten. Varför vi valt bort att intervjua barn under 18 år handlar mest om att barnen befinner sig redan i en utsatt situation och vi vill inte tynga barnen genom att lyfta denna situation då de kan känna sig mer obekväma eller utsatta.

6. RESULTAT

Under denna rubrik presenteras dem professionella A (Barnombudsmännen), den professionella B kring organisationen Bryggan och brukarna. Valda teman är; rutiner, lagar, policy samt miljön.

Vi tycker det var intressant att reflektera över vad dem professionella A och B säger om miljön inne på anstalten ur ett vuxet perspektiv. Där dem professionella A och B bär med sig kunskap om barnet och vad barnkonventionen säger om barnets bästa, hur bemötandet med barnet går till vid ett barnbesök samt de rutiner som de har under ett barnbesök. Hur ser då i sin tur brukarna på dem professionellas A och B arbete med att förbättra miljön, rutiner och hur de upplever ett fängelse utifrån sina erfarenheter samt deras känslomässiga upplevelse.

6.1 Dem professionella A

6.1.1 Rutiner, lagar och policy

För att lättare kunna följa med i intervjuerna och kunna förstå vikten med barnets perspektiv börjar vi med att framföra vad dem professionella A säger om frågorna kring rutiner, lagar och

policy. Vi har i följande stycke sammanfattat resultat från intervjuerna med de två barnombudsmännen från Halmstads anstalt samt från barnombudsmannen från Helsingborg. Vi kommer att avsluta sammanställningen av resultatet med vad den professionella B berättar.

Barnombudsmännen från båda anstalterna talar om de ändringar som gjorts i lagstiftningen med fokus på barnets bästa. Kriminalvården har sedan 2003 skyldighet att anmäla till Socialtjänsten när man misstänker att barn far illa och kriminalvården har stort ansvar. Det finns ansvar för samverkan mellan kriminalvården och Socialtjänsten med att förbättra barnets möjlighet till kontakt med sin frihetsberövade fader med utgångspunkt i barnets bästa. Barnombudsmännen har skyldighet att anmäla till Socialtjänsten om det finns minsta misstanke om att ett barn far illa. Gällande kriminalvårdens policy berättar en av barnombudsmännen att barnets bästa har uppmärksammats alltmer de sista åren att man alltmer tänker på barnperspektivet. Förr tänkte man inte på barnperspektivet i lika stor utsträckning eller vem besöket var bra för. Ville den frihetsberövade föräldern träffa sitt barn fick han det. En barnombudsman berättar att det är viktigt att se barnets perspektiv utifrån ett vuxet perspektiv. Två barnombudsmän berättar att lagen är förbättrad på så vis att den är mer anpassad då det är barnets bästa som ligger i fokus. Med barnets bästa i fokus menar de båda att när ett barn besöker sin förälder på anstalten ska besöket ske utifrån att det är barnet som vill besöka sin förälder och inte tvärtom. Samtliga barnombudsmän är eniga om att de kämpar för barnperspektivet. En barnombudsman uppger följande;

”Idag följer vi lagar och föreskrifter när det gäller barnets bästa och vi har alltid samråd med socialen, barnet har rätt att träffa sin pappa men är barnet brottsoffer eller pappan har begått brott mot andra barn kan det bli väldigt svårt intill omöjligt (intervju nr xx).”

Vid inskrivningssamtalet går personalen igenom olika punkter bland annat ställs frågan om den intagne har barn. Berättar den intagne att han har barn får han i samband med inskrivningen blanketter gällande ansökan om besökstillstånd samt tillstånd till telefonkontakt. Den intagna har eget ansvar att dessa ansökningar skickas hem till barnets vårdnadshavare. En barnombudsman berättar följande kring rutiner vid inskrivning;

”Pappan skickar ut lappar med besökstillstånd, som ska skickas hem och när det gäller barnen så är det, måste vårdnadshavaren skriva in sitt medgivande att det är okej att dem kommer hit och besöker oss här.”

En barnombudsman berättar att personalen ställer följdfrågor som, vart barnet befinner sig nu, finns det någon kontakt med socialen, har barnet det bra och finns det någon som tar hand om barnet. Samtliga barnombudsmän berättar att en utredning kring hur kontakten mellan barnet

och föräldern har sett ut innan fängelsevistelsen görs. Utredningen är viktig då man tar reda på hur kontakten mellan barnet och föräldern har sett ut innan fängelsevistelsen. En barnombudsman berättar att det är viktigt att den tidigare relationen ska ha varit god. En barnombudsman betonar vikten av att deras relation bör ha varit god;

”Vi kan ifrågasätta ibland om barnet överhuvudtaget känner till sin pappa, eller om de överhuvudtaget vill träffa sin pappa.”

Samtliga barnombudsmän berättar att besöket ska ske utifrån barnets bästa och då är informationen kring den tidigare kontakten mellan barnet och föräldern väsentlig på så vis att barnet ska ha ett behov av att besöka sin förälder. En barnombudsman berättar att i samband med ett medgivande lämnas in ger även vårdnadshavaren sitt godkännande att barnet får besöka sin frihetsberövade förälder. Den vårdnadshavare som skriver under medgivandet är även den förälder som kommer delta vid besöket tillsammans med barnet.

En barnombudsman berättar även att det inte alltid är vårdnadshavaren som deltar vid besöket utan det kan även ske tillsammans med;

”Någon annan person som dem anser, mormor eller dem har godkänt. Det finns ju även organisationer som Solrosen och Bryggan och så här som kan komma och hjälpa till också.”

Gällande rutiner vid ett barnbesök berättar två barnombudsmän att samma dag/vecka som barnbesöket ska ske tas informationen upp på morgonmötet tillsammans med arbetsgruppen. En barnombudsman berättar att informationen är viktig på så vis att personalen har möjlighet att förbereda sig så bra som möjligt inför besöket med barnet. En barnombudsman berättar även att det är viktigt att personalen kan rutinerna kring ett barnbesök för att besöket ska bli så positivt som möjligt samt att det är samma personal som tar emot barnet. Två barnombudsmän berättar att det är föräldern på anstalten själv som har ansvar över att boka familjerummet. En barnombudsman berättar att det inte finns någon garanti att familjerummet alltid finns tillgängligt när en förälder bokar in ett besök med sitt barn utan det är först till kvarn som gäller. En barnombudsman berättar att på Helsingborgsanstalt finns det ett schema där den anhållna själv kan se vilka rum som finns tillgängliga. En barnombudsman berättar även att det är den intagna som ringer och informerar sin familj angående besöket efter att personalen godkänt ansökan.

En barnombudsman berättar att det är vakthavande befäl som tar emot barnbesök på

Halmstads anstalt. En barnombudsman berättar att som rutin vid ett besök måste besökaren uppvisa legitimation, lämna väskor i värdeskåpen som är placerade nära ingången. När barnet kommer till anstalten för att besöka sin förälder berättar två barnombudsmän att det är viktigt att personalen går ner till barnets nivå. Med barnets nivå menar dem båda att det är viktigt att man bemöter barnet där det är samt att mötet anpassas efter barnets ålder och mognad. Är det ett litet barn som kommer ska personalen sätta sig ner på huk och bokstavligen vara på barnets nivå. En barnombudsman berättar att det är viktigt att man pratar och visar barnet att man ser dem.

Gällande visitation av barn berättar två barnombudsmän att det ser olika ut beroende på anstaltens säkerhetsklass. En barnombudsman berättar kring en situation där det har förekommit att föräldrar använder sitt barn för att smuggla in olika föremål till den fängslade. I Helsingborg har det även inträffat att en förälder hade gömt narkotika i sitt barns blöja som narkotikahunden hade upptäckt och då bad personalen föräldern att byta blöja på barnet framför dem. Både barnombudsmännen berättar att vid andra eller tredje besöket brukar barnen känna sig mer bekväma. En barnombudsman berättar följande;

”När barnet känner sig bekväm oftast efter två tre besök så brukar de skoja och skratta med oss, de vill titta på våra kläder eller att de kan våra namn vilket vi tycker är jätteskoj.”

Vi frågar om dem har något i sina fickor och om vi får titta, oftast blir det som en lek. Tärnergren (2007) skriver att följande faktorer som personalens bemötande, besöksförhållanden samt visitation bör undvikas om det är möjligt kan vara underlättande faktorer för barnet vid ett besök då redan besöksmiljön både ute och inne upplevs som svåra.

En barnombudsman berättar att anstalten i Halmstad har öppet för besök alla dagar i veckan och besökstiden är vanligtvis 45 min, beroende på om barnet har en lång färd till anstalten. Har besökaren en färdsträcka på 10 mil eller mer då kan besökstiden vara upp till några timmar.

Samtliga barnombudsmän berättar att det är viktigt att barnet innan besöket är väl förberett på vad som kommer att ske. Med väl förberett menar dem att barnet redan innan besöket vet hur besöket går till från det att dem kommer till anstalten tills det att dem lämnar. Även Murray, Jason & Farrington (2007) lyfter fram i sin forskningsöversikt att det är viktigt att förbereda barnet på vad som komma skall.

En barnombudsman berättar att fadern har en kontaktman inne på anstalten. Kontaktmannen berättar för den intagne om vikten av att han innan det första besöket med sitt barn själv

informerar sitt barn om hur det första besöket kommer att gå till. En barnombudsman berättar följande kring rutin vid barnsamtal;

”Dem lämnar in en anhållande namn och telefonnummer. Och mamman är ju oftast den som är vårdnadshavare också då och namn på barnet”

Barnombudsmannen berättar vidare att personalen ringer hem till föräldern/vårdnadshavaren och frågar kring barnets och faderns tidigare relation. Efter det så frågar personalen vårdnadshavaren om dem ger sitt medgivande till att barnet ringer till sin far på anstalten. En barnombudsman berättar att barnsamtalen är bevakade och det innebär att samtalen avlyssnas. Barnet informeras om att samtalet är avlyssnat samt att samtalet kan avbrytas om så behövs. Barnet har möjlighet att ringa sin förälder en dag i veckan under ett visst klockslag. Följande berättar en barnombudsman om hur vissa barn upplever möjligheten att själva kunna ringa sin förälder;

”En del barn tycker det är jättekul att kunna ringa in själv till pappa, för oftast är det ju bara pappa som kan ringa ut, det är ju aldrig någon som kan ringa in.”

Två barnombudsmän berättar att de arbetar utifrån barnkonventionen och har tidigare fått en fyra dagars lång utbildning om vad barnkonventionen står för. Då går de igenom barnperspektivet och vad som gäller inom anstalt och inom frivård.

6.1.2 Den professionella B

Den professionella B i detta sammanhang har inte samma utgångspunkt kring rutiner, lagar, policy samt miljö som barnombudsmännen har beskrivit. I detta stycke kommer det att presenteras hur den professionella B arbetar i organisationen Bryggan, kring utbildning av barnombudsmän samt hur organisationen arbetar utifrån barnets bästa som grund i allt som berör barnet som har en förälder som är frihetsberövad. Vi utgår ifrån det som berör barnet såsom kontakten med sin förälder under permission, förberedelsen inför ett besök på anstalten, informationen till den professionella i barnets närmiljö samt för vem besöket är bra för.

Den professionella B berättar att Bryggan är en ideell förening som arbetar för och med barn till fängslade föräldrar utifrån ett barns perspektiv och då utifrån FN:s barnkonvention. Organisationen arbetar med olika aktiviteter såsom olika grupper för både barn och vuxna antingen på anstalten eller utanför. Personalen på Bryggan bistår med föräldrautbildning till Kriminalvårdens personal på olika anstalter. Enligt den professionella B är det

Kriminalvården själva som bistår med deras egen utbildning men att de tar hjälp av Bryggan som kommer och stöttar genom kursen. Personalen på anstalterna är införstådda med problematiken kring barnen till dessa föräldrar men hur man förhåller sig till det, ser olika ut. Bryggan bedriver även en verksamhet i en viss lokal under bestämda tider och dagar. Det finns en öppen verksamhet samt en cirkelverksamhet. Professionella B berättar att barnverksamheten är generellt för barn, för mindre barn och för äldre barn som är anpassade efter ålder. Det som är viktigast är att det finns en säker plats där barn kan träffa andra barn som upplever liknande saker. Han/hon berättar även att det är viktigt att dessa barn träffas tillsammans med andra barn, att dem får göra saker tillsammans som alla andra barn egentligen;

”Dem ska inte vara något speciellt då trots, tack vare att dem är barn till fängslade föräldrar. Dem vill vara vanliga barn trots detta så att säga.”

Han/hon berättar att det har förekommit situationer där föräldern har varit borta från sitt barn under en längre period och barnet vill återuppta den kontakten, då har Bryggan varit en plats där föräldern kunnat träffa barnet under en permission utifrån att det gynnar barnet. Den professionella B berättar att barnet då slipper fängelsemiljön och besöket sker under någorlunda avspända förhållanden och även att det blir ett stöd för barnet samt ett stöd för föräldern. Han/hon berättar även att;

”Där måste man ta hänsyn till barnet och vad den behöver och där måste man även ta hänsyn till omgivningen då va, standardföräldern. Hur såg kontakten ut, alls? Man måste vara vaksam.”

För föräldern som befinner sig på anstalten kan det vara bråttom med kontakten men det är viktigt att kontakten sker på barnets villkor och framförallt ska besöket vara bra för barnet. Enligt den professionella B är det viktigt att det görs en noggrann utredning då de professionella som arbetar kring barnet, som Socialtjänsten, inte har möjlighet att se behovet hos barnet. För barnet kan besöket ha en negativ påverkan och där barnet tar mer skada av mötet med föräldern och kan uppleva miljön som alltför hård då barnet inte blivit tillräckligt förberett. Förberedelsen är viktig både för barnet och föräldern. Han/hon berättar att barn upplever besöken på olika vis, en del barn besöker sin förälder vid flera tillfällen medan andra barn upplever besöket som en katastrof och vill aldrig mer besöka sin förälder på anstalten. Tärnergren (2007) skriver om motverkande samt underlättande faktorer vid ett barnbesök i sin uppsats. Några av de motverkande faktorerna hon lyfter fram samt dem som nämns i *tidigare forskning*, är bland annat en sämre besöksmiljö, oärlighet, sämre relation samt skuld och skam inom familjen. De underlättande faktorer hon lyfter fram är bland annat

ett bra förhållningssätt hos personalen, att besöksmiljön är bra samt att det finns tillgång till besökslägenhet.

Den professionella B berättar kring ett barns delaktighet i processen om vad som sker vid ett besök, vad barnet kommer till och vad barnet kommer få uppleva. Det är barnets perspektiv och det som gagnar barnet. Det ska inte bli en chockupplevelse utan barnet ska vara väl förberett och det kan bli olika reaktioner i vilket fall beroende på vilket mottagande barnet får. Vid ett första besök berättar den professionella B att;

”Man har också förberett föräldern inne på anstalten och man har förberett barnet ute på anstalt inför första mötet.”

Han/hon berättar att det kan vara så att barnet inte träffat sin förälder på flera år och att det inte är en självklarhet att barnet och föräldern ska träffas, då kan både professionella och andra bistå barnet. Det är viktigt att man är vaksam över vem besöket är bra för. Ett barn ska inte besöka sin förälder på anstalten för att föräldern ska ha en slags lindring av sin verkställighet;

”För att inte föräldern eller den vuxne ska använda barnet som något tält till någon slags lindring av verkställighets eller något i den här stilen eller bara kräva fram barnet när han, oftast är det en han, då tycker.”

Den professionella B säger att det inte alltid är självklart att barnet och dess förälder ska träffas.

På frågan gällande om det finns tillfällen då han/hon anser att ett barn inte bör besöka sin förälder beroende på ålder svarar han/hon att han/hon inte tror det spelar någon större roll utan berättar att olika åldrar kräver olika förberedelser;

”Ett spädbarn behöver inte ha dem förberedelser som en, låt oss säga en tre/fyraåring där det kan vara väldigt spöklikt eller vallent, och en treåring har ju, medveten om omgivningen som är betydligt större än dem själva på nått sätt va fast dem inte alltid har orden. Så där måste man vara väldigt aktsam.”

Han/hon säger att detta gäller även äldre barn då de är väldigt ostadiga och inte själva vet vad dem vill eller känner.

Enligt den professionella B är det viktigt att bejaka barnets ilska då många av dessa barn har stor anledning till att vara arg på sina föräldrar. Barnet har rätt till att vara arg på sin förälder och säga detta om och till sin förälder. Det kan vara svårt för föräldern att ta den ilskan men för ett barn betyder det att på något vis försäkra sig om att föräldern finns kvar. Han/hon berättar att;

”För barn som är rädda att deras föräldrar ska sticka igen blir som en tapet som en blomma på tapeten, tapetblomma heter det, osynlig snäll medgörlig”

En del barn tar själva på sig ansvaret, de känner en skuld till att föräldern befinner sig på anstalt då barnen säger att det har varit styggt, dum samt att barnet krävde och ville ha. Även en del fäder har berättat i föräldrautbildningen att deras barn krävde saker som de ville ha.

I frågan kring hemligheten svarar den professionella B att det är viktigt att man tar hand om barnet.

”När ett barns förälder åker i fängelse, det blir helt tyst.”

Den professionella B berättar att andra som arbetar med barn så som förskolelärare, BVC, andra professionella borde ha högre medvetenhet kring kunskapen om barn som har en förälder i fängelse. Även Kalayjian (Bryggan.se), informatör från organisationen Bryggan, berättar att det är viktigt att personer som befinner sig i barnets omgivning vet om barnets situation. Han skriver att när en förälder begår ett brott och blir frihetsberövad drabbas hela familjen och inte enbart föräldern.

Enligt den professionella B kan framförallt socialtjänsten vara fruktansvärt okänsliga. Med okänslig menar han/hon att;

”I allt högre grad betonar det biologiska sambandet då va, att någons barn nästan har sin plikt i att träffa sin förälder.”

Man måste ha klart för sig att med den tanken så tvingas barnet kanske till att träffa en förälder som inte är bra för barnet. Det är viktigt att bejaka detta. Han/hon berättar att Socialtjänsten har en tendens att försöka sammanföra familjen till en kärnfamilj igen. Karlsson förklarar att det finns sådana brott i familjen som gör att det är mest olämpligt att föräldern träffar sitt/sina barn.

Den professionella B berättar att barn upp till 18 år oftast representeras av andra som vuxna men att barn redan i tidigare ålder är fullt kapabla att representera sig själva, efter sin mognad och ålder kan de berätta vad dem verkligen vill fast de inte är myndighetsförklarade. Barnet själv måste avgöra om han/hon vill eller inte vill träffa sin förälder. Det kan vara så att barnet verkligen vill träffa sin förälder för att få veta om att föräldern lever, för att se hur föräldern har det och för att försäkra sig om att föräldern får mat varje dag.

Gällande utbildning av personal är det samma utbildning som på Kriminalvården. Precis som på Kriminalvården är barnperspektivet det som ligger i grunden, barnets rätt. Det ska finnas en

egen erfarenhet samt att personalens umgänge ska vara med drogfria. Med egen erfarenhet menar han/hon att de själva ska ha/ha haft en frihetsberövad förälder som varit på anstalt. Flera av dem som arbetar i organisationen i Göteborg har själva varit föräldrar som deltagit i studiecirkeln och som senare själva blivit cirkelledare samt som arbetar med den frågeställningen tillsammans med Kriminalvården. Så här beskriver den professionella B gällande egna erfarenheter;

”När det fungerar väl så är det oslagbart asså, och det anser jag nästan vad gäller all rehabilitering utav kriminella och missbrukare. Att det krävs folk i den processen som har en egen erfarenhet av detta. Jag tror att det är där man ser dem bästa resultaten.”

Dessa barn uppskattar ärlighet och att man är öppen och ärlig. Barnen vill inte bli behandlade som om dem vore speciella, de vill vara barn som alla andra barn och behandlade som andra barn samt göra saker som barn tycker är roligt utifrån olika åldrar. I frågan om det diskuteras i grupperna gällande fängelsebesök och att ha sin förälder/föräldrar i fängelse svarar han att det naturligtvis diskuteras kring detta. Barnen får spegla sig själv och varandra i det som berättas. Både de som arbetar och barnen delar med sig av sina egna upplevelser av det som de upplevt. Många barn som får vara med om att deras förälder hamnar i fängelse upplever att de är ensamast i hela världen om att vara med om detta.

Enligt den professionella B anser han/hon att Kriminalvårdens arbete kring barnombudsmän har varit enastående de senaste tio åren. Det finns ett antal hundra barnombudsmän eller utbildade och det ska finnas minst en barnombudsman på varje anstalt. Han/hon berättar även att det har hänt mycket gällande besöksmöjligheterna samt miljön. Det professionella arbetet har utvecklats på så vis att personalen har blivit mer medveten och beskriver det på följande vis;

”Medvetenheten har ändå ökat om det här. Och det utvecklar också arbete då kan man säga, men det finns mycket kvar att göra.”

Han/hon säger att det är medvetenheten som går att utveckla, för tio år sedan var man inte fullt så medveten som idag.

Den professionella B berättar att omsättningen på personal är hög av dem som arbetar med dessa frågor. Av dem som befinner sig på Bryggan är det få som arbetar under en längre tid. Omsättningen även berör verksamheten på anstalten där omsättningen är mer ojämn. Det är viktigt att det finns människor som brinner för dessa frågor. När personalen försvinner så

försvinner verksamheten därefter, tills dess att det nästa kommer in. Han/hon berättar att det är positivt med omsättning av människor som brinner för dessa frågor. Enligt den professionella B är de människor som har knytning till bryggan att dem ska inte vara beroende av deras förening under en längre tid, det gäller brukarna då är det något som inte är som det ska.

Gällande bemötande är viktigt med hur barnet blir bemött när det kommer till anstalten. Ett bemötande kan ske på två vis, antingen med repressivt eller kreativt. Med repressivt förklarar han/hon på följande vis;

”Det är ju inte bra om ett barn, en treåring får möta en schäfer eller en labrador i samma höjd.”

Det händer att barn träffar på narkotikahundar vid besök. Vissa barn har upplevt denna situation som fruktansvärd men det finns andra barn som har en mer positiv upplevelse. Barnen vet om varför visitationen sker och han menar på att det ska dem veta. Bryggan är med och förbereder barnen på detta samt hjälper även Bryggan till med att förbereda föräldrarna så dem har kunskapen och kan förbereda sina barn. Tärnergren (2007) kommer fram till i sitt resultat att inom Kriminalvårdens arbete finns det flera faktorer som påverkar barns besök såsom tidigare erfarenheter/kunskaper, regler/rutiner, föräldrarnas reaktioner samt förhållningssätt.

Är det en anstalt som kräver visitering är det inte så lämpligt att det första barnet träffar på är en hund som är lika stor som barnet själv utan visiteringen samt bemötandet bör ske så att barnet får en positiv upplevelse. Enligt den professionella B är det viktigt att bemötandet blir bra, att besöket bejakas samt att personalen finns tillgängliga och ser att det blir ett bra besök. Det är viktigt att det finns en bra relation barn och förälder emellan. Det är inte alltid så självklart att det finns och finns inte den kan oron kring besöket förstärkas hos båda parter. Han/hon säger att där det redan finns en relation kan den utvecklas och till och med stärkas. Det finns de barn som känner en lättnad och ett lugn när förälder blir tillfångatagen för då blir det lugnare i barnets liv. En förälder som missbrukar lever ett ganska ryckigt och instabilt liv. Den professionella B berättar följande;

”Jag vet inte om poliser tror att dem är osynliga när dem spanar på hus och sådana saker men dem är inte det. Jag kan säga att både barn och anhöriga har liksom varit väl medvetna om att det legat konstiga gubbar i skogen runt omkring som legat och tagit kort och telefonerar. Och det skapar en jävla stress och ångest”

Den professionella B berättar att han har pratat med vuxna som har besökt sin förälder på anstalt när dem själva var barn då dem upplevde personalen som otrevliga och att dem

upplevde en stigmatisering och att det inte var någon trevlig upplevelse. Han/hon förklarar att det var något som fanns men inte syntes.

6.2 Brukarna

Brukare är de personer som har haft en förälder som suttit på anstalt när de själva var barn men som är vuxna idag det vill säga över 18 år.

6.2.1 Brukare kring rutiner, lagar, policy och miljö brukare

Under detta stycke får man som läsare reda på hur brukarna upplever rutiner, lagar, policy samt miljö under deras besök på anstalten som barn. Det är viktigt att ha i åtanke att brukarnas upplevelser är hur dem minns besöket som barn i vuxenålder. Vi har sammanställt intervjuer från fem olika brukare, två brukare från KRIS i Halmstad samt tre från Unga KRIS i Helsingborg. Vi har valt att benämna brukarna med bokstäver från A-E och samtliga brukare är män förutom brukare E som är en kvinna.

Av de fem brukare som intervjuats till denna uppsats är det fyra som har erfarenheten av att ha besökt sin förälder som barn, den femte brukaren har istället erfarenheten av att få besök av ett barn under tiden som han själv avtjänar ett fängelsestraff. Brukare A var nio år när han besökte sin förälder första gången, medan brukare B var 17-18 år, brukare D var 12 år samt brukare E sex år. Brukare B samt D berättar följande kring rutiner vid ett besök att dem var tvungna att visa upp legitimation när de kom till besöket och att de var tvungna att lämna från sig alla lösa föremål. Brukare B berättar att han även var tvungen att lämna ifrån sig sina cigaretter medan brukare D fick ta med sig sina in. Brukare D berättar att han fick gå in i ett enskilt rum där han blev visiterad. Brukare D berättar att han upplevde besöket relativt lugnt. Kring miljön inne på anstalten berättar samtliga att miljön upplevdes som chockerande. Brukare C som aldrig besökte sin förälder inne på anstalt som barn berättar att han som vuxen upplevde miljön som negativt med syfte på säkerhetstänket samt visitation.

Brukare D och E beskriver murar samt alla grindar som en negativ upplevelse, speciellt brukare D påtalar murarna samt grindarna stark. Brukare E berättade att hon var glad över att träffa sin far men att miljön inte var optimal för ett barn då den upplevdes som grå och trist. Brukare D beskriver miljön i ett av besöksrummen att det fanns soffor, tv och något bord. Vid

frågan om brukarna anser att ett barn bör besöka sin förälder på anstalt som barn svarar brukare C samt D att dem inte anser att ett barn har inne på en anstalt att göra.

Dem berättar vidare att när dem själva var barn var inget besök eller enbart ett besök inte särskilt tillräckligt. Brukare B, C samt D berättar att det är viktigt för ett barn att få träffa sin förälder trots att han befinner sig på en anstalt. Barnet själv måste se att föräldern har det bra. Brukare C berättar att fysiskt besök är viktigt. Samtliga brukare berättade att dem kände en stark oro när deras pappa befann sig på anstalt. Enligt brukare D hade han regelbunden brevkontakt med sin pappa både innan och efter besöket. I breven berättade hans pappa hur han hade det samt hur det såg ut, denna information var viktig samt gjorde att brukare Ds oro minskade inför sitt kommande besök. Brukare B berättar att det var viktigt att hålla kontakten. Han berättar att mötena med sin pappa ofta var väldigt känslsamma med mycket gråt och saknad.

Samtliga brukare berättar att de varit med om att deras fars anstaltsvistelse varit en hemlighet eller en lögn för dem. Deras mödrar har medvetet valt att inte berätta för sina söner att deras far befinner sig på anstalt och istället ljugit. Brukare C berättar att hans mamma höll det hemligt för att skydda honom samt tror han att det berodde på den skamkänsla som innebar när ett barns förälder befann sig på anstalt. Det framgår av brukare D att han blev ledsen, arg och besviken då han berättar att det hade varit lättare för honom att förstå varför hans pappa var borta om han visste att han befann sig i en anstalt. Brukare B berättar att han hade många frågor som han ville få svar på. Han ville höra sanningen från sin pappa och inte höra vad andra berättade i sin omgivning. Både brukare C och D berättar att i längden är sanningen bäst. Brukare C berättar följande;

”Jag tror det bästa, var ärlig mot barnen och inte försöka undanhålla så mycket som möjligt. Vara så ärlig som det går utan att skada dem.”

Enligt brukare E fick hon en föreställning om att hennes pappa var en polis och berättar följande;

”Jag kommer ihåg att mamma berättade att vi skall besöka pappa på jobbet idag.”

Samtliga brukare var överens om att det är viktigt för ett barn att få veta sanningen, ett barn förstår vad andra vuxna pratar om trots att dem inte pratar direkt till barnet.

Trots att brukare B, C och D anser att det var viktigt för dem som barn att besöka sin pappa på anstalten berättar dem att deras egna barn eller om dem får egna barn inte vill att dem ska besöka en anstalt.

Vid frågan om det finns något som kan förbättra besöksmiljön inne på anstalten svarar både brukare C och D att besöksrummen kan göras mer så att besökaren upplever den som en hemmiljö där det finns lite blommor samt någon matta. Miljön kan idag upplevas som steril berättar brukare C.

Enligt brukare D hade det mest optimala hade varit om ett barn kunde besöka sin pappa utanför anstalten. Han berättar att det borde finnas en besökslägenhet som är som att komma till ett vanligt hem men att lägenheten ligger utanför anstalten då barnet har möjlighet att besöka sin förälder och ändå slippa att både passera murar och grindar. Brukare D berättar att i samband med att hans pappa hamnade i fängelse var han tvungen att ta eget ansvar hemma själv då han bodde hos sin pappa. Både brukare D och E beskriver att kontakten med Socialtjänsten samt andra organisationer saknades. De båda berättar även att de anser att det hade varit viktigt att skolan visste om deras situation då dem hade behövt andra i sin omgivning som kunde stötta dem som även nämns av Kalayjian (Bryggan). Det framgår av brukare D att han inte hade kontakt med varken Kriminalvården eller någon organisation utan han fick bearbeta allt på egen hand. Brukare E berättar att hon inte hade kontakt med Socialtjänsten, ingen utredning skedde trots att det hade varit nödvändigt. Brukare B berättar att föräldern som befinner sig kvar hemma ofta behöver stöttning i det ekonomiska men även stöttning med att få hjälp att kunna besvara barnens frågor och kunna vara ärlig både mot sig själv och mot barnen.

6.3 Barnombudsmännens uppfattningar om fängelsemiljön

Kring temat ”miljö” visar det sig att intervjupersonerna, barnombudsmännen och brukarna delar samma åsikt. En barnombudsman menar att fängelsemiljön i sig är bra men kan förbättras för barnens skull. Barnombudsmannen menar vidare att anstalter i Sverige ser olika ut och miljöernas utseende varierar men att detta måste utvecklas för att de alla ska erbjuda samma ”välkomnande” miljö till barnen. Barnombudsmannen berättar att barnen till de fängslade papporna oftast redan har föreställningen om att de kommer få se grindar, stängsel och pappa i svartvita randiga kläder fastkedjad i stor fotboja. Barnombudsmannen menar att främst av den anledningen är det viktigt att göra något åt miljön för att lätta upp stämningen och det blir mer barnvänligt. Barn föreställer sig oftast att fängelsemiljön är farlig och att polisen är elak som fångat pappor. Av den anledningen menar en intervjuad brukar att det är viktigt med en barnanpassad fängelsemiljö och gott bemötande för att stilla barnens oro kring

pappas vistelse på fängelset. Som nämns i *Tidigare forskning* av både Björkhagen (2009) samt Tärnergren (2007) har miljön på anstalten en stor betydelse och även arbetet kring barnbesöket en betydande roll. Båda nämner i sina resultat att ett bra förhållningssätt från personalen är en viktig del i om barnet kommer uppleva besöket som positivt eller negativt.

Kring hur miljön inne på en anstalt påverkar barnet berättar samtliga barnombudsmän att miljön har en negativ påverkan. Trots att samtliga barnombudsmän är eniga kring miljöns negativa påverkan på ett barn lyfter samtliga barnombudsmän fram positiva upplevelser som överväger de negativa. En annan intervjuad brukar berättar att miljön påverkade barnet vilket brukaren anser att han/hon fick uppleva tiden han/hon fick besöka sin pappa. Denne berättar att grindarna, det höga stängslet, de låsta dörrarna, narkotikahundarna som sniffade på besökarna och all kroppsvisitering skrämde denne som barn. De båda intervjuade brukarna berättar att de kala väggarna (inomhus) utgjorde en trist och grå miljö. Med endast bord och stolar i besöksrummet och leksaker i hörnan skapades en tom känsla och jobbig stämning.

Gällande hemligheten berättar en barnombudsman att det är viktigt att berätta vart barnets förälder befinner sig istället för att inte tala om sanningen för barnet. Han/hon säger att ett barn har lättare att hantera en situation där en pappa eller en släkting har dött för då talar man kring situationen, det blir ingen hemlighet som tystas ner. Barnombudsman berättar om en händelse där pappan inte hade berättat för sitt barn att han skulle avtjäna ett fängelsestraff utan sa att han hade fått ett nytt arbete och skulle vara borta länge. Trots att pappan var ifrån barnet väldigt länge mådde barnet ganska så bra, då han/hon trots allt hade kvar sin mamma. Tills en dag när mamman berättade att hon fått ett nytt arbete och barnet började plötsligt kissa ner sig och blev utåtagerande. Han/hon berättade att troligen berodde barnets agerande på att han/hon trodde att nu skulle även mamman också försvinna;

”Detta är en typisk berättelse som min kollega brukar dra för killarna i föräldrautbildningen för det är en viktig sann berättelse.”

I frågan kring anstaltsmiljön hur den kan påverka barnet svarar en barnombudsman följande;

”Ett barn behöver ju inte vara gammalt för att fatta att det är inne på ett fängelse dem ska när man ser grindarna, det behöver dem inte vara gamla för att fatta.”

Även här svarar barnombudsmannen att det beror helt på barnets ålder. Han/hon säger att miljön är väldigt viktig och att på anstalten finns det barnbesöksrum, då rummen är barnanpassade på så vis att det finns barnmöbler samt leksaker för de flesta åldrar. Barn har

flera förutsägbara tankar kring miljön på ett fängelse så som att;

”Det är ju svarta och vitrandiga kläder, och det är ju fotboja och det är kallt, det är kallt och det är vått och fuktigt, får bara vatten och bröd till mat.”

En annan barnombudsman berättar att det är viktigt att barnen får reda på att det finns en säng att sova i, täcke och kudde, egen tv och toalett samt att dem får flera mål mat om dagen. På föräldrautbildningen är detta viktiga ämne som det diskuteras kring då det inte är en självklarhet om hur ett barn ser på miljön då många barn har sett Kalle Anka och björnligan där fängelse miljön framställs helt annorlunda. Han/hon berättar att dem har gjort en pärm där dem har fotograferat miljön inne på anstalten där barnen får se hur miljön/rummen ser ut där de får vistas eller har tillgång till. Det kan vara rum som matsalen, arbetsplatsen cellen, träningsrummet osv. För att barnet ska få en bild över hur det ser ut och kunna visa att föräldern har det bra.

6.4 Den professionella B beskrivning av fängelsemiljön

Gällande miljön svarar den professionella B att flera barn upplever en rädsla då dem redan har en föreställning om vad ett fängelse är för någonting. Med föreställningar berättar han/hon följande;

”Det är ju den björnlike varianten eller det här med vatten och bröd och du har sett de ser tv-serier, vedervärdiga, prison break oute, det är ju sådana referenser som dem har. Och det stämmer inte riktigt med verkligheten.”

Miljön ser annorlunda ut beroende på vilken säkerhetsklass anstalten har även samt vart anstalten är belägen. Hur lokalerna är uppbyggda varierar från anstalt till anstalt. Enligt den professionella B handlar det mesta dels om vilket bemötande barnet får, vilken attityd personalen har samt hur dem ser på dem besökande barnen. Gällande miljö och attityd berättar den professionella B följande;

”Har du en generös välkomnande attityd så spelar kanske inte miljön så stor roll. Alldeles för bra miljö kan inte skilja av en attityd som inte är godartad så att säga, bejakande.”

I frågan kring en optimal miljö för barn berättar den professionella B att;

”Det finns ingen optimal miljö va, för det kan aldrig bli tal om det i ett fängelse.”

Han/hon berättar att man i stället får fokusera på att arbeta med att lindra situationen för barnet då den frihetsberövade föräldern faktiskt befinner sig på ett fängelse och avtjänar ett

straff.

För att kunna mildra på ett så bra sätt som möjligt arbetar Bryggan med undervisning, upplysning kring miljön som är barnanpassade utifrån barnperspektivet. I undervisningen berättar personalen om hur besöken går till, hur ofta samt när man träffas. Han/hon berättar att undervisningen är till för att mildra den skadliga verkan av att ha en förälder som sitter i fängelse. Den professionella B säger följande;

”Optimalt är då att all personal som jobbar med barnen, fängelsepersonal, annan kriminalvårdspersonal, socialtjänstpersonal är medvetna om detta.”

Detta är viktigt då det besparar både barnet och den vuxnes lidande. Det finns metoder och medel som lindrar de skadliga vägarna och det bör beaktas i alla situationer där det påverkar barnet.

Enligt den professionella B ska man absolut inte utsätta barn för olämpliga miljöer enbart för att det finns andra vuxna som anser att barnet ska besöka sin förälder på anstalten. Till en början kan det räcka med brev eller telefonkontakt.

Kring frågan om ett barn bör utsättas för fängelsemiljön om exempelvis fadern avtjänar ett straff på två månader, är det då nödvändigt att utsätta barnet för det? Enligt den professionella B är det inte alltid nödvändigt, dock ska barnet alltid veta vart föräldern befinner sig och varför. Om ett barn ska besöka sin förälder på anstalten ska besöket ske på barnets villkor samt i den takten som barnet kräver, eftersom det är olika från barn till barn. Det kan finnas de situationer då barnet behöver besöka sin förälder redan i häktet för att barnet, för sin egen hälsa, behöver försäkra sig om att ens förälder fortfarande lever. Den professionella B berättar att när en förälder befinner sig i häktet finns det inget lagstöd som styrker att barnet har rätt till att träffa sin förälder då det finns stränga restriktioner. Han/hon berättar att har man möjlighet att styrka barnets bästa och hur det gagnar barnet kan ett besök i häktet bli av, det gäller att vara kreativ. Att vara kreativ på så vis att hitta positiva lösningar. Han/hon menar att trots hårda restriktioner så finns det alltid möjlighet att beakta barnets bästa, utifrån att det finns engagerad personal.

Enligt den professionella B är möjligheten till en besökslägenhet det bästa för barnet. Han/hon berättar att det är viktigt att tänka på att man låser in två vuxna tillsammans med ett barn i ett dygn, ibland under en längre tid. I Björkhagens (2009) studie framkommer det att Kriminalvården arbetar numera aktivt efter barnets behov med att anpassa besöksrummen samt så skriver hon att det ska finnas besökslägenhet på de flesta anstalter. Trots detta skriver

författaren att det fortfarande saknas besökslägenheter på många anstalter.

Till sist berättar den professionella B kring frågan om hur ett barn kan påverkas av anstaltsmiljön att det är positivt för barnet att få en klarhet över att föräldern har det bra samt mår bra.

Som slutord berättar den professionella B följande;

”Den optimala anstaltsmiljön är ingen anstaltsmiljö.”

7. RESULTATDISKUSSION

Utifrån det empiriska materialet har vi genererat fram data som vi sedan kodat för att slutligen analysera. De fyra olika systemen kommer att presenteras utifrån Bronfenbrenners utvecklingsekologiska teoretiska utgångspunkter. De fyra nivåer som är centrala begrepp är makro-, exo-, meso-, och mikronivå och grunden är att vi människor är komplicerade varelser och vår mänskliga utveckling alltid sker med interaktion med andra varelser, objekt och symboler. Hur ett barn påverkas av att ha en fader som blir frihetsberövad avgörs beroende av flera faktorer i den omgivande miljön i samspel med barnets egenskaper och förutsättningar (Andersson, 2002).

7.1 Makronivå – samhällsnivå

Makronivå är en övergripande nivå där samhället sätter sin prägel på oss människor allt från normer, värderingar, kultur och politik. Här påverkas barnets levnadsvillkor indirekt och direkt beroende på hur makrosystemet ser ut. Barnets rätt till båda föräldrar regleras genom lagstiftning och det gäller även om den ena förälder är frihetsberövad om fallet inte är att föräldern bedöms som olämplig utifrån barnets bästa till exempel barnet själv är brottsoffret. Barnombudsmannen (2004) uppmärksammar att man ofta utgår från föräldrarnas rättigheter till sina barn vilket inte är korrekt utan det är alltid barnets bästa som skall gå före och det skall alltid finnas med när myndigheter jobbar med ärende rörande barn. Utgår man från Föräldrabalken är en möjlig slutsats att föräldrarnas vilja och engagemang många gånger blir avgörande för i vilken utsträckning barnet har kontakt med sin förälder. I resultatdelen är det pappan som blir frihetsberövad som har ansvar för att vilja ha kontakt med sitt barn, han har ansvar att be om telefonkontakt med familjen och det är han som skall visa sitt intresse, anstaltspersonalen tvingar inte honom eller tar ansvaret från honom. Resultatdelen påvisar att

det är viktigt att kontakt och umgänge mellan barnet och fadern som är frihetsberövad blir tillgodoses för barnets bästa och kriminalvården och socialtjänsten samarbetar är viktigt. I Kriminalvårdsstyrelsens och Socialstyrelsens rapporter framkommer det att samarbetet mellan dessa två myndigheter är bristfälliga och de behöver skapa informationsrutiner för barn, anhöriga och andra vårdgivare så denna grupp inte blir dem "bortglömda". Studiens resultat visar också att det inte finns så bra samarbete mellan de olika anstalterna eller barnombudsmännen runtom i landet och de anställda har olika synsätt (Bronfenbrenner, 2005). Samhällets negativa syn på kriminalitet kan påverka faderns roll att utöva sin papparoll. På makronivå finns samhällets kulturella värderingar som påverkar synen på fäder som är frihetsberövade. Sammanfattningsvis har makronivån påverkan på hur fadern som är frihetsberövad har rätt till sin papparoll och barnets rätt till sin pappa genom lagstiftningar, rutiner och policy men även samarbete med olika myndighet och olika anstalter.

7.2 Exonivå -resurser för barnen

Gunvor Andersson (2013) nämner i Utvecklingsekologi och sociala problem att exonivån är den nivå som ligger under samhällsnivån, den nivå som "ligger utanför individens direkta vardagsverklighet" (ibid, s. 204). Denna nivå påverkar barnets utveckling indirekt via organisationer som finns kopplade till skolan, föräldrarnas arbetsplats samt olika resurser som kommunen har att erbjuda (ibid, 2013).

Under exonivå infaller barnombudsmännen samt professionella Bs arbete. För barnombudsmannen handlar deras arbete om att förbättra kunskapen om barnperspektivet på anstalten samt om att barnets kontakt med sin förälder blir så bra som möjligt utifrån barnets bästa. Med kunskap om barnperspektivet har vi gjort tolkningen som så sker i arbetet med den frihetsberövade föräldern under sin anstaltsvistelse via föräldragrupper som hålls av barnombudsmännen inne på anstalten. I barnets kontakt med den frihetsberövade föräldern har tolkningen gjorts då barnombudsmannen i samband med ansökan gällande besök utreder faderns och barnets tidigare relation. Utifrån barnets bästa har tolkningen gjorts som så att besöket ska göras i samråd om vad som är bäst för barnet och inte tvärtom, det vill säga att barnet först och främst ska ha ett behov av kontakten med sin förälder.

För den professionella B handlar arbetet först och främst om att det finns en organisation som arbetar med barnet i fråga utifrån barnperspektivet och med att utbilda barnombudsmän. Organisationen erbjuder barn till frihetsberövade föräldrar att delta i olika studiecirkel där barnen har möjlighet att träffa andra barn som befinner sig i samma situation som dem själva. Vår tolkning av resultatet är att den professionella menar att det är viktigt för barnet att det finns en plats där barnet kan träffa andra barn som befinner sig i samma situation. Barnombudsmännens kunskap vidgas via utbildningar samt regelbundna träffar tillsammans med andra barnombudsmän där funderingar och idéer byts. Även den professionella B berättar att dem deltar vid barnombudsmännens utbildning med barnperspektivet i fokus. Barnombudsman som arbetar inom Kriminalvården har stort ansvar och utgångspunkten är barnets bästa som är en överordnad och lagstiftad grundprincip på makronivå. Resultatet visar att barnombudsmännen genomgår samma grundutbildning som de senare implementerar vidare på sin arbetsplats. Det har även framkommit att vissa anstalter har kommit längre på barnperspektivet än andra och mycket är beroende ekonomiska resurser och personalresurser. De två anstalter vi tittade närmare på hade Helsingborg en barnombudsman medan Halmstad hade två barnombudsmän.

7.3 Mesonivå -samarbete mellan olika parter i barnets närmiljö

Genom vår studie framkommer det att Bryggan som frivilligorganisation är den mest etablerade verksamhet som finns i Sverige och som uppmärksammar barnet och är en länk mellan familjen, Kriminalvården och Socialtjänsten.

Det framkommer av brukarna och barnombudsmännen att det är viktigt att barn får veta sanningen, beroende så klart på barnets ålder och mognad. Det är viktigt för barnet att veta att det inte är polisen som är dumma som har tagit pappa, då detta kan få en förvrängd bild av rättsväsendet hos barnet. Barnet påverkas av sin närmiljö såsom förskola, skola, vänner och släkt därför är det viktigt att detta nätverk kan få information om barnets situation för att kunna hjälpa barnet. Det är viktigt att barn uttrycker sina känslor och kan bearbeta sin sorg, ilska m.m. Fängelsemiljön, bemötandet och utformningen av besöksrummen är viktiga faktorer som påverkar barnet och blir en del av barnets mesonivå (Andersson, 2002).

7.4 Mikronivå- barnet i samspel med sin närmiljö

Barnets närmaste omgivning som främst består av familjemedlemmar räknas som mikronivå. Enligt Bronfenbrenner (2005) påverkas familjen av frihetsberövandet utifrån kontexten det vill säga beroende på hur familjesituationen har sett ut innan frihetsberövandet och barnets relation till den frihetsberövade föräldern. Barnets relation till pappan kan redan innan frihetsberövningen varit bristfälligt till följd av eventuellt missbruk och/eller missbruk och det bekräftades under resultatdelen i vår studie. En av brukarna samt Karlsson resonerade kring stigmatiseringen och lyfte fram risken med att barn blir offer eller mobbade i sin omgivning eller kan själv hamna i samma spår inom kriminalitet som sin förälder. Barn som lever under destruktiva förhållanden anses befinna sig i en riskzon, beroende på barnets egenskaper, skyddsfaktorer och återhämtningsförmåga det vill säga resilience (Andersson, 2002). Enligt teorin kan det finnas skyddsfaktorer i miljön som har stor betydelse, det kan vara allt från att den andra föräldern eller annan vuxen kan få en viktig roll i barnets utveckling (ibid). Resultatet visar även att den andra föräldern, mamman bär ett stort ansvar enbart genom att hon blir ensamförsörjare utan även också känslomässigt stöd till barnet och att upprätthålla umgänget och kontakten till den frihetsberövade pappan.

8. ASLUTANDE DISKUSSION

Syftet med studien var att undersöka innebörd och tillämpningar av besökspolicy inom kriminalvården med särskild inriktning på barnbesök. Vi ville undersöka hur den professionella A arbetar gällande lagar, policy och rutiner utifrån ett barnperspektiv, hur vuxna barn upplevde anstaltsmiljön som barn samt den professionella B. I följande kapitel kommer slutsatser diskuteras och tanken är att undersökningsfrågorna lyfts fram och besvaras. Vidare kommer den valda metoden att diskuteras, nya frågeställningar samt nya aspekter som uppkommit att framföras.

8.1 Anstaltsmiljön optimal för ett barn?

I frågan om ett barn bör besöka sin förälder inne på anstalten är både Barnombudsmännen, den professionella B samt brukarna eniga om att det inte är optimalt för ett barn att besöka sin förälder inne på en anstalt. Både barnombudsmännen, den professionella B samt brukare påpekar flera faktorer som samverkar till att ett barn inte ska besöka sin förälder under ett frihetsberövande. Samtidigt finns det andra övervägande faktorer som de tre parterna lyfter fram som är positiva för ett barn vid ett besök. De faktorer som i första hand upplevs som

negativa för både brukaren samt den professionella B är miljön och i andra hand visitationen.

8.1.1 Barnombudsmännen

Enligt barnombudsmännen är det svårt att komma från anstaltsmiljön då besöket sker inne på en anstalt. Barnombudsmännen arbetar utifrån barnperspektivet och arbetar med att förbättra miljön inne på anstalten kontinuerligt genom att göra besöksrummen mer barnvänliga genom mer färg på väggarna, barnvänligare möbler samt att det ska finnas leksaker och olika spel som passar alla åldrar. Även Tärnegren (2007) kommer fram till i sitt slutresultat att miljön i besöksrummen skulle kunna förbättras avsevärt genom att måla om i mer barnvänliga färger samt att det bör finnas fler leksaker.

Barnombudsmännen berättar att det har hänt mycket inom anstaltsmiljön de senaste åren samtidigt som det finns mycket kvar att arbeta med. Gällande visitation berättar barnombudsmännen att det aldrig går att undkomma eftersom föräldern som befinner sig på anstalten är dömd till fängelse då han har begått ett brott och visitationen tillhör en säkerhetsåtgärd. Tärnegren (2007) skriver om faktorer som kan underlätta vid ett barnbesök så som att visitation bör undvikas om det är möjligt, hur personalen bemöter barnet samt miljön. Däremot arbetar personalen konstant med rutiner gällande visitation vid barnbesök och försöker att tänka på barnet bästa. Med rutiner berättar barnombudsmännen att det ska vara samma personal som tar emot barnen vid varje besök, besöket ska ske i samma ordningsföljd som tidigare besök samt att personalen ska prata med barnet på barnets nivå och visa barnet att han/hon ser dem och vara lekfull utifrån barnets ålder. Dem berättar även att det är viktigt att berätta för barnet vad som händer och sker, steg för steg. Samtliga barnombudsmän berättar att visitationen är nödvändig och sker oftast enbart i de fall då misstankar om smuggling finns. En av barnombudsmännen ger ett exempel på om ett barn har med sig en nalle till besöket, kan personalen be om att få låna nallen av barnet och samtidigt låna ut en nalle från anstalten som barnet kan ta med in under besöket och efter besöket få tillbaka sin nalle igen.

Vår tolkning av barnombudsmännens arbete är att de ständigt arbetar genuint för barnets bästa för att besöket ska upplevas så bra som möjligt för barnet. Vår tolkning är att utifrån de lagar och förordningar som barnombudsmännen måste förhålla sig till såsom visitation samt låsta dörrar och grindar begränsar barnombudsmännens ambition att arbeta utifrån själva barnet i

fråga. Barnombudsmännen befinner sig på makronivån då de måste förhålla sig till lagar och rutiner i deras arbete dels ska de samspela med barnet som befinner sig på en mesonivå. Vår tolkning av resultatet är att det sker en krock mellan makronivån och mesonivån. På makronivån då besöket styrs av lagar och rutiner samtidigt som lagar och rutiner sker på barnets direkta mesonivå.

I artikel 3 i Konventionen om barns rättigheter (2006) gällande barnets bästa beskrivs följande;

”Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftade organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet (s.11)”.

I alla åtgärder som framkommer i artikel 3 finns det inte utrymme i barnombudsmannens arbete att fullt ut kunna se till barnets bästa som dem anser att de jobbar efter. Enligt barnombudsmännen kan man vid barnbesök inte förbi se visitationen som är en säkerhetsåtgärd för den frihetsberövade fadern. Enligt vår tolkning gällande visitation existerar den på grund av att föräldern befinner sig på en anstalt och detta påverkar barnet då barnet trots att det inte är dömt till brott måste utsättas för denna åtgärd. I artikel 12 i Konventionen (2006) står det följande;

”Barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som berör barnet, varvid barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. (s. 12)”

Artikeln påvisar att beslut som ska fattas gällande barnet måste fattas utifrån barnets bästa. Dessa beslut som ska fattas kan gälla i situationer där det blir aktuellt att barnet ska skiljas från sina föräldrar. Björkhagen (2005, s.66) lyfter fram i sin rapport att barnet lever ”fysiskt separerade från varandra i perioder”, men att närvaron i barnets och föräldrarnas liv är stor och betydande. Barnet och föräldern hittar sätt att hantera den påtvingade separationen genom telefonkontakt, via brev, besök samt på permissioner. Även Murray, Janson & Farrington (2007) skriver att barn oftast upplever separationen till en frihetsberövad förälder starkare än andra separationer. Dem skriver även att separationen påverkar pojkar i större utsträckning än vad det påverkar flickor.

När det kommer till faderns frihetsberövande handlar det om barnets separation kring den ena föräldern. I samband med att barnet har rätt till sin förälder med förutsättningen att besöket sker utifrån de lagar och rutiner som gäller inne på anstalten. Vår tolkning är att barnets rätt

till sin förälder missgynnas då barnet måste besöka föräldern innanför murarna samt behöva genomgå en visitation trots att barnet upplever obehag kring situationen. Enligt artikel 12 är barnets åsikt viktig och att det ska finnas utrymme för barnets inflytande samt deltagande. Vår tolkning är att enligt barnombudsmannen finns det inget utrymme för barnet att kunna påverka varken miljön eller visitationen inne på en anstalt.

I resultatet är samtliga barnombudsmän eniga om att det finns övervägande positiva faktorer till att ett barn bör besöka sin frihetsberövade förälder under anstaltsvistelsen. Många barn upplever faderns anstaltsvistelse som mycket jobbig och ovissheten om hur fadern har det skapar stor oro hos barnet. Barnombudsmännen berättar att barn ofta har sin egen föreställning om hur miljön inne på en anstalt är då barnen sett olika serier som oftast, enligt barnombudsmännen, visar en felaktig bild. Denna oro kan förebyggas om barnet får möjlighet att besöka sin förälder, att barnet med egna ögon ser att fadern har det bra. Enligt barnombudsmännen är det fler barn som tar större skada av att leva med ovissheten än att genomgå ett fysiskt besök. I resultatet framkommer det att barnombudsmännen aktivt arbetar med föräldern som befinner sig på anstalten om vikten av att förbereda barnet inför besöket. Detta arbete sker enligt en av barnombudsmännen via föräldragrupper som arrangeras inne på anstalten. Enligt vår uppfattning av resultatet är att enligt barnombudsmännen så spelar förkunskapen om besöket en väsentlig roll för barnet. Två av barnombudsmännen berättar att dem har en pärm inne på anstalten där det finns bilder som är tagna inne på anstalten som barnen får tillgång till när barnet kommer på besök. I denna pärm är det bilder tagna på områden inne i anstalten dit besökare inte har tillträde. En av barnombudsmännen berättar att genom kriminalvårdens hemsida finns det även där bilder för barnet att tillgå innan barnet kommer för att besöka sin förälder. Samtliga brukare är eniga om att den stora chockupplevelsen är just kring miljön. Barnombudsmannens arbete kring förbättring inför ett barnbesök skulle kunna förbättras ytterligare om barnet fick tillgång till bilderna i pärmen innan de kom till sitt första besök.

8.1.2 Brukare

I resultatet framkommer det att flera brukare beskriver miljön som skrämmande och att det finns mycket kring miljön som kan förbättras. En av brukarna beskriver att han upplevde i samband med besöket hos sin fader som barn ett tydligt obehag från det att han ringde på klockan vid grinden tills det att han befann sig i besöksrummet. Han upplevde murarna och stängslen som otäckt och att vägen upp till anstalten var lång och att det var flera låsta grindar

som han behövde passera innan han kom in på själva anstalten. En annan brukare beskriver besöksrummet som litet, ett litet bord samt två plaststolar. Vår tolkning av det som framkommer i resultatet gällande hur brukarna upplever miljön är att de inte innan besöket hade fått den informationen samt förberedelsen inför besöket som både barnombudsmännen samt den professionella B ansåg som viktigast. En av brukarna berättade att han hade kontinuerlig brevkontakt med sin far och för honom var denna kontakt viktig då han via fadern kunde få den förberedelse som han behövde innan han besökte anstalten. Han berättar att fadern via brev berättade om hur han hade det inne på anstalten samt kring miljön. Precis den förberedelsen som både barnombudsmännen samt den professionella lyfter fram vikten av. Samtliga brukare berättar även att det är viktigt att vara förberedd innan ett besök både kring hur miljön ser ut samt kring visitation.

I resultatet framkommer det att enbart en av brukarna har haft denna brevkontakt innan han besökte anstalten. Vår tolkning är att det brister i kriminalvårdens rutiner kring förberedelsen. Dock påpekar en av barnombudsmännen att det är både föräldrarnas ansvar samt personalen på anstalten att barnet får förberedande information om vad som gäller vid besök samt hur föräldern har det. Föräldern har ansvaret då han via kontakt antingen via telefon eller via brev berättar om hur han har det samt förbereder barnet på eventuellt ett kommande besök. Personalen bär ansvaret via informationsblad samt att upplysa vårdnadshavaren till barnet om hur dem kan hitta information på annat vis som till exempel via hemsidor.

Kring visitation framkommer det i resultatet att ingen av brukarna nämnvärt lyfter fram visitation som något de upplevde som direkt obehagligt. En tolkning kan vara att det beror på att den första negativa upplevelsen var i sambandet när dem ringde på klockan vid grinden. Att deras upplevelse kring miljön var så chockerande att den tog överhand över situationen. En annan tolkning kan vara att dem faktiskt inte upplevde visitationen som något negativt och där med inte la något större vikt kring visitation.

Två av brukarna ansåg att miljön skulle kunna förbättras genom att göra miljön mer hemtrevlig med lite gröna växter samt någon matta. Samtliga brukare var eniga om att det är viktigt att veta innan ett besök gällande miljön samt tillvägagångssätt som vid rutiner vid besöket, vad barnet kan väntas uppleva från början till slut. Vår tolkning av resultatet är att barnombudsmännen anser att dem kommit en bra bit på vägen när det gäller både miljö samt rutiner kring ett barnbesök. Dock anser vi att kriminalvården brister i sina rutiner redan när barnet ska passera den första grinden. Då flera av brukarna upplever grindarna, portarna samt

vägen de ska gå uppför innan de kommer till centralvakten som obehaglig och chockerande anser vi att mottagandet av barnet bör ske redan vid grinden. Tärnergren (2007) lyfter fram att det finns svårigheter med att kunna anpassa innemiljön samt utemiljön för ett barn som kommer på besök till anstalten. Hon skriver, som tidigare nämnt, att det finns istället faktorer runt omkring som kan underlätta för barnet vid ett besök.

Som vi nämnt tidigare finns en pärm inne i familjerummet med bilder på själva avdelningarna, dit barnet inte har tillträde. Då både Karlsson, barnombudsmännen samt brukarna påpekar vikten av förberedelse inför ett barnbesök väcks tankar om att dessa bilder som ryms i pärmen bör komma barnet tillhanda innan barnet kommer till sitt första besök. När brukaren kommer till anstalten på besök befinner han/hon sig på mesonivån. Brukarna eller barnen befinner sig, som nämns i analysen, på mesonivån och deras upplevelse av anstaltsbesöket kan vara en avgörande faktor hur relationen till fadern kommer att vara i fortsättningen.

8.1.3 Den professionell B inom organisationen Bryggan

Den professionella B som intervjuades berättar att deras arbete i organisationen Bryggan inte arbetar med besöket på samma vis som barnombudsmännen på anstalten. Han/hon berättar att hans/hennes delaktighet kring ett barnbesök inte sker på samma vis som för barnombudsmannen, då dem möter barnet inne på anstalten. Utan organisationen arbetar utifrån den roll som följer med barnet till anstalten och stöttar barnet genom hela besöket. Arbetet i organisationen riktar sig främst till barnet och barnets upplevelse och att dem via samtalsgrupperna lyfter upp barnets tankar och känslor samt att barnen har möjlighet att träffa andra barn i samma utsatta situation. Enligt den professionella B är det viktigt att alltid bära med sig barnperspektivet i sitt arbete och då barnets bästa. Kring miljön berättade den professionella B att miljön inne på anstalten aldrig kunde bli en optimal miljö för ett barn att vistas i, utan att får barnet ett bra bemötande och ett generöst välkomnande spelade miljön inte så stor roll. Vi tolkar den professionella Bs svar som så att det är hur själva besökets tillvägagångssätt som har betydelse över hur barnet uppfattar besöket. Får barnet ett bra bemötande från första början kommer även barnet få en positiv upplevelse kring hela besöket och då har egentligen inte miljön någon större betydelse. Den professionella B lyfter på samma vis som barnombudsmännen fram vikten av att förbereda barnet inför ett kommande

besök, att barnet känner till alla rutiner kring besöket. Även att besöket är viktigt för barnet då barnet får möjlighet att träffa sin förälder och se att han/hon har det bra. Björkhagen (2009) skriver att ett barn som mister sin förälder då han/hon blir frihetsberövad ofta upplever en inre stress samt oro kan minska denna känsla genom att få besöka sin förälder och se att föräldern har det bra.

Den professionella Bs arbete i organisationen befinner sig främst på tre av de fyra nivåerna makro, exo samt mesonivån. På makronivån befinner sig han/hon i sitt arbete med att utbilda barnombudsmännen kring barnperspektivet, genom att lyfta fram barnperspektivet i utbildningen och då framför allt gällande besöket och miljön. Vår upplevelse är att det finns mer att arbeta kring miljön inne på anstalten. Inte bara miljön inne i besöksrummen utan även i hanterandet från grinden. På exonivån befinner sig den professionella B genom organisationen Bryggan då organisationen är en möjlig insats i samband med att barnets förälder blir frihetsberövad. Vetskapen om organisationen existens sker via informationsblad från Kriminalvården, via Socialtjänsten, organisationens hemsida och även kan kontakt göras via vårdnadshavare eller barnet själv. Ingen av de intervjuade brukarna till denna uppsats nämner något kring organisationen Bryggan. Enligt organisationens hemsida (Bryggan.se) startade organisationen 1998 och har nu funnits i 16 år. Flera av de intervjuade var barn som besökte sin förälder när organisationen startade. Det finns flera funderingar kring hur det kommer sig att ingen av de intervjuade brukarna nämnde organisationen i samband med intervjuerna. En fundering är att organisationen inte var tillräckligt etablerad i samhället. En annan fundering är att kriminalvårdens vetskap om dennas existens var låg och hade inte hunnit etablera rutiner kring hur de skulle få ut informationen till barnen.

På mesonivån befinner sig den professionella B då dem som arbetar i organisationen finns till hands i samband med besök och även i organisationens arbete tillsammans med barnen i organisationen via olika samtalsgrupper.

I resultatet framkom det att den professionella B ansåg att det var viktigt att personer i barnets närmiljö bör ha vetskap samt kunskap om barnets situation. Vetskapen var viktig då barnet skulle kunna få stöttning och hjälp då barnet befinner sig i en utsatt situation och behöver någon vuxen att prata med. Personer i barnets närmiljö ingår i mikronivån och som tidigare nämnt i uppsatsen ingår i denna nivå skola, fritids samt dagis. Björkhagen (2009) lyfter upp i sin avhandling vikten kring att både barnet och föräldern får samhällsstöd när en förälder blir frihetsberövad, att denna kontakt prioriteras.

Vår tolkning av resultatet är att organisationen inte har så stor samverkan eller ingen samverkan alls med dem som ingår i barnets närmiljö trots att den professionella B lyfter fram vikten av samverkan med personer som ingår i barnets nätverk. Av det som den professionella B berättar samt det vi själva har läst kring organisationen bryggan till denna uppsats säger oss att organisationen är viktig för de barn som befinner sig i denna utsatta situation. Organisationen är viktig på så vis då dem kan hjälpa och stötta barnen i deras utsatta situation samt ge dem möjlighet att få prata med andra barn kring sina tankar, känslor och att dem får träffa andra barn i samma utsatta situation som dem själva. Även att organisationen har möjlighet via de studiecirkel som anordnas på organisationen kunna förbereda barnet inför ett kommande besök.

Vår tolkning av resultatet från alla intervjuer är att det saknas en viktig komponent i samspelet mellan kriminalvården, organisationen och barnet. Kriminalvården bör ytterligare prioritera i sitt arbete vikten av vetskapen om organisationen Bryggans existens till barnen som har en frihetsberövad förälder. Att ytterligare prioritera vikten av vetskapen om organisationens existens till barnet menar vi att Kriminalvården bör införa organisationen som en insats i samarbete med Socialförvaltningen även att vuxna i barnets närmiljö såsom skola, fritids och dagis vet att organisationen finns. Vår uppfattning är att kontakten med organisationen skulle gynna barnet även om inte barnet fysiskt besöker sin förälder inne på anstalten. Det skulle gynna barnet på så vis att barnet får träffa andra barn i samma utsatta situation, att barnet får möjlighet att prata kring tankar och funderingar samt att organisationen med sin kunskap om olika anstalter kan berätta kring rutiner, besök samt miljön.

8.2 Barn i anstalt eller inte?

Samtliga intervjupersoner till denna uppsats är eniga om att anstaltsmiljö inte är optimalt för barn. Dels på grund av att miljön inte är anpassad för ett barn och dels då en anstalt inte är en optimal plats dit ett barn bör komma på grund av flera säkerhetsåtgärder såsom murar samt visitationer och låsta dörrar. Samtidigt är samtliga eniga om att ett barn beroende på ålder, mognad samt tidigare relation till sin förälder bör besöka sin förälder. Det är viktigt för barnet att veta vart föräldern befinner sig och dels för att veta att föräldern har det bra och mår bra. För att barnet med egna ögon ska kunna få sin bild av hur föräldern har det som kan stilla barnets oro till föräldern. Samtliga är eniga om att det krävs arbete istället kring hur ett besök går till och att förbättra miljön inne på anstalten. Något som är allt mer intressant att lyfta upp är att brukarna som intervjuats till denna uppsats själva anser att det var viktigt för dem när

dem var barn att de fick träffa sin förälder under anstaltsvistelsen. Dock berättar flera av brukarna under intervjun att dem inte ville att deras egna barn skulle besöka ett fängelse då dem själva inte ville att deras barn skulle uppleva samma sak som dem själva då dem var barn.

En av brukarna anser att det bör finnas en besökslägenhet som inte ligger i anknytning till anstalten. Han menar att det mest optimala hade varit att ha tillgång till en besökslägenhet som ligger bortom anstaltens murar. Han berättar att barnet inte skulle få samma chockerande upplevelse i samband med att barnet besöker sin förälder. Denna fråga ställdes vidare till två barnombudsmän samt till den professionella B. Barnombudsmännen svarar att det var omöjligt att ha en besökslägenhet som ligger utanför anstalten. Barnombudsmännen säger även att hela tanken med att en förälder befinner sig på en anstalt och avtjänar ett fängelsestraff skulle fallera samt att det skulle krävas mer personal och strängare säkerhetsåtgärder kring intagna i samband med förflyttning. Den professionella B svarar att det hade varit mest optimalt för ett barn att besöka sin förälder utanför anstalten då det mest optimala för ett barn är ingen anstaltsmiljö alls. Trots att både professionella B samt barnombudsmännen arbetar utifrån barnkonventionen och främst med barnets bästa i fokus tolkar vi barnombudsmännens svar som att tanken inte var den bästa. Trots att barnombudsmännens fokus ligger i att barnets bästa sätts i främsta rummet tolkar vi svaret som att tanken var orimlig i sammanhanget. Vi menar att skulle man på något vis göra barnets upplevelse så positiv som möjligt i samband med att barnet besöker sin förälder kanske barnombudsmännens svar varit mer positivt. Vi tror att barnombudsmännens svar grundar sig i att det skulle krävas en större insats från Kriminalvården i samband med besöket, säkerheten kring den intagna skulle behöva stärkas mer då det innebär en risk att förflytta en intagen till en annan plats. Dessa stärkande insatser skulle kosta samhället mer pengar. Skulle det vara så som det nämns så tror vi att samhället skulle spara pengar kring brottsförebyggandet när det gäller barn till kriminella. Björkhagen (2009) skriver att det är viktigt för barnet att ha möjlighet att träffa sin frihetsberövade förälder. Det är viktigt på så sätt att det minskar barnets skador samt att det är ett brottsförebyggande arbete. Murray & Farrington (2005) skriver att det är viktigt med fungerande insatser så som kortare fängelsestraff, mildare fängelsestraff, mer gynnsamma fängelseförhållanden, telefonkontakt, besök, brevkontakt samt permissioner. Då dessa förebyggande och fungerande insatser har stor påverkan i ett brottsförebyggande arbete samt att pojkar i större grad än flickor till frihetsberövade föräldrar

löper en större risk att hamna i fängelse än en som inte besitter denna erfarenhet. När det gäller pojkar var för dem risken större för ett antisocialt beteende och att ett förebyggande arbete kan motverka detta beteende (ibid 2005).

Av det som framkommer i vårt resultat samt i slutdiskussionen anser vi att Kriminalvården har kommit en bra bit på vägen då de ständigt arbetar kring förbättring av rutiner och lagar samt försöker göra besöken på anstalten så bra som möjligt. Att de försöker anpassa miljön och rutiner kring besöken så att det ska ske till barnets bästa. Vi anser att Kriminalvården trots sina lagar och rutiner bör allt mer kunna se till barnets bästa och på så vis genom själva barnet i fråga. Vad som anses vara barnets bästa framkommer tydligt i FN:s barnkonvention, som nämns tidigare i uppsatsen, dock anser vi att Kriminalvården bör ställa frågan direkt till det kommande barnet. Vi anser att Kriminalvården bör antingen via frågeformulär eller direkta frågor fråga barnet om hur dem uppfattar besöket, miljön och bemötandet. Det bör även intressera personalen om barnet har blivit ordentligt förberett innan dem kommer för att besöka sin förälder då tidigare forskning visar på att det finns flera faktorer, som nämns genomgående i uppsatsen, är viktiga förebyggande faktorer inför ett barnbesök. Vi vill framhäva samma gällande om ett barn bör besöka sin förälder på ett fängelse som samtliga intervjupersoner lyfter fram, att i den mån det går bör inte ett barn befinna sig i en anstaltsmiljö. Anledningen är att vi anser att miljön inne på ett fängelse har en negativ inverkan på barnet. Dock anser vi som med flera andra att det finns övervägande faktorer som kan vara mer skadliga för barnet om inte barnet får möjlighet till att träffa sin förälder under tiden som han/hon avtjänar ett fängelsestraff. Dock anser vi att barnets tidigare kontakt med sin förälder spelar en väsentlig roll i frågan om barnet alls ska besöka sin förälder och detta bör utredas mer noga än vad vi uppfattar görs idag. Vi anser att Kriminalvården bör införa i sina rutiner att Socialtjänsten eller kringliggande organisationer, som Bryggan, bör kontaktas så fort en frihetsberövad förälder ansöker om ett barnbesök. Utefter att barnet vill besöka sin frihetsberövade förälder samt att barnets tidigare relation till sin förälder varit god. Besöket ska vara gynnsamt för barnet och ske utifrån vad som är bäst för barnet. Vår tolkning av resultatet är att Barnombudsmännen som arbetar kring barnets bästa, behöver mer tid i sina arbetsroller så dem har möjlighet att göra en mer grundläggande bedömning kring om barnet bör besöka sin förälder eller inte. Vi anser att ett bra grundarbete kommer gynna barnet i det stora hela.

8.3 Förslag på fortsatt forskning

Tidigare forskning inom anstaltsmiljön, om hur anstaltsmiljön påverkar barnet samt om ett barn bör besöka sin förälder eller inte under tiden som han/hon befinner sig på en anstalt har visat sig vara generellt bristfällig. En aspekt som skulle vara intressant att undersöka för att få en bättre uppfattning är under vilka förutsättningar ett besök på anstalt är nödvändigt för ett barn att behöva uppleva, bör ett barn beroende av mognad och ålder besöka sin förälder på anstalten eller bör ett barnbesök undvikas i så lång utsträckning det går?

För att ytterligare belysa Kriminalvårdens, och då specifikt barnombudsmannens arbete kring om ett barn bör besöka sin förälder eller inte, och för att tydligare fokusera kring barnets bästa enligt FN:s barnkonvention skulle det vara intressant att mer grundligt undersöka själva barnet i fråga. Det är tänkbart att lägga mer fokus på barnets mognad och ålder samt beroende på hur långt fängelsestraff som föräldern har att avtjäna. Det hade varit intressant med en fortsatt studie där man sammankopplar mognad och ålder med längden av föräldrarnas fängelsestraff genom att studera hur barnet i en viss ålder påverkas av att vara ifrån sin frihetsberövade förälder. Om barnet vid en viss ålder tar mer skada av att besöka sin frihetsberövade förälder än att enbart ha telefonkontakt eller kontakt via brev. Som en teoretisk utgångspunkt i en fortsatt studie skulle man kunna använda sig av Anknnytningsteorin.

9. REFERENSLISTA

- Andersson, Bengt-Erik, *Utvecklingsekologi*. Studentlitteratur Lund 2002.
- Aspers, Patrik, (2007). *Etnografiska metoder, Att förstå och förklara samtiden*. Liber
- Barnombudsmannen, (2004). *Straffa inte barnen*, Br 2004:01 Stockholm.
- Berman Anne H, Steinhoff Richard och Koivumaa, (2013). *Barn med frihetsberövade föräldrar*. Resultat från EU-studien COPING (1) med fokus på Sverige. Projektnummer 2010:183 Kriminalvården.
- Bronfenbrenner, Urie, (2005). *Making human begins human: biological perspectives on human development*. Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.
- Bryman, Alan, (2006). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö Liber
- Jönson, Håkan, (2010). *Sociala problem som perspektiv. En ansats för forskning och socialt arbete*. Malmö Liber
- Karlsson Roger, (2007). *Vad säger forskningen -om barn till fängslade föräldrar*. En forskningsöversikt sammanställd för Riksbryggan
- Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund Studentlitteratur
- Lagerberg, Dagmar & Sundelin Claes (2001). *Risk och prognos i socialt arbete med barn: forskningsmetoder och resultat*. Stockholm Gothia
- May, Tim, (2010). *Samhällsvetenskaplig forskning* Lund Studentlitteratur AB
- Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans, (red) (2013). *Perspektiv på sociala problem* (andra omarbetade utgåvan) Stockholm, Natur & Kultur.
- Murray Joseph & Farrington David P (2005). *Parental imprisonment: effects on boys' antisocial behaviour and delinquency though the life-course i Journal of child Psychology and Psychiatry*. 46 (12) s. 1296-1278.
- Institute of criminology, Cambridge
- Murray Joseph, Janson Carl-Gunnar & Farrington David P (2007). *Crame in adult offspring of prisoners: a cross-national comparison of two longitudinal samples* Institute of criminology, Cambridge, Department of Sociology, Stockholm University.
- Gunvor Andersson,(2013). *Utvecklingsekologi och sociala problem*". Författarna och Natur & Kultur, Stockholm
- Melin, Mie. (1998). *Fångarnas barn. Rädda Barnen*, Stockholm.
- Regeringskansliet, (2004) *Mänskliga rättigheter, Barnets rättigheter -en lättläst skrift om konventionen om barnets rättigheter*. Utrikesdepartementets press-, informations- och kulturenhet.
- Turesson Björkhagen, Annelie, (2005). *Men jag fick icke reda på varför du kom i fängelset*. Hälsa och samhälle FoU-rapport 2005:1. Malmö Högskola.

Turesson Björkhagen, Annelie, (2009). *Mor i fängelse – mödrar och barn berättar. En analys av ungdomars resiliensprocess.* Göteborgs universitet. Institutionen för socialt arbete. Intellecta DocuSys.

Tärnegren Jessica, (2007). *Barns besök inom kriminalvården - en intervjuundersökning.* D-uppsats i psykologi, Linköpings universitet

Utrikesdepartementet, (2000) FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.

Van Nijnatten Carolus, (1998). *Detention and development. Perspectives of children of prisoners.* Godesberg: Forum Verlag

Vetenskapsrådet. *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning.*

9.1 Referens internet:

<http://www.barnombudsmannen.se/Adfinity.aspx?pageid=7110> (120510 A)

<http://www.barnombudsmannen.se/Adfinity.aspx?pageid=55> (120509 B)

<http://www.barnombudsmannen.se/Pressmeddelande.aspx?pageid=4851>(120509 C)

www.Bryggan.se

<http://www.kriminalvarden.se/sv/Om-Kriminalvarden/Forskning-och-utveckling-i-Kriminalvarden/Historik/> (140316 A)

<http://kriminalvarden.se/sv/Statistik/Fangelse/> (140316 B)

<http://kriminalvarden.se/sv/Anhorigsidor-fangelse/Till-dig-som-ar-anhorig/Telefon--brev/Telefon--brev/> (140316 C)

<http://kriminalvarden.se/sv/Anhorigsidor-fangelse/Till-dig-som-ar-anhorig/Besok/Besok/> (140316 D)

<http://kriminalvarden.se/sv/Anhorigsidor-fangelse/Till-dig-som-ar-anhorig/Barn/Barn/> (140316 E)

<http://kriminalvarden.se/sv/Om-Kriminalvarden/Forskning-och-utveckling-i-Kriminalvarden/Historik/> (140316 F)

http://www.kerttujukela.se/artiklar_svenska/bryggan.htm (140318)

<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Bilaga 1. Brev

10.2 Bilaga 2. Intervjuguide



LUNDS
UNIVERSITET

Helsingborg 2011-04-04

Informationsbrev

Vi är två studenter som heter Jessica Bygnér och Shahad Ridha. Vi läser på Social Högskolan till socionomer i Campus Helsingborg, tillhörande Lunds Universitet. Denna termin kommer vi att skriva en C-uppsats och vi har valt att skriva om fängelsebesöket ur ett barnperspektiv. Vi vill undersöka vad det innebär för ett barn att besöka sin förälder, specifikt fadern som befinner sig på ett fängelse. Vi vill intervjua professionella som jobbar i fängelset och är inriktade på barnbesök och vi är intresserade av att få reda på vilken policy och vilka rutiner som tillämpas och hur miljön ser ut. Vi vill även få med brukarperspektivet och önskar därför också komma i kontakt med intervjupersoner (över 18 år) med erfarenhet av att som barn besöka sin fader på ett fängelse.

Till vår hjälp har vi blivit tilldelad en handledare som heter Bodil Rasmusson och hon kommer att följa oss under hela arbetet med uppsatsen.

Det skulle betyda mycket för vår undersökning om ni har möjlighet att ställa upp på en intervju.

För att vi ska få med så mycket som möjligt av intervjun kommer vi använda oss av en diktafon. Vi kommer att garantera dig anonymitet samt tystnadsplikt för att upprätthålla din personliga integritet. Vi vill kunna få kontakt med dig om fler frågor eller missförstånd uppstår. Du kommer att få del av uppsatsen när den är godkänd och publicerad.

Tack på förhand!

Jessica Bygnér tel: 0761-879653 mail: sica_6@hotmail.com

Shahad Ridha tel: 0700-053649 mail: shashan644@hotmail.com

10.2.1 Intervjufrågor Barnombudsman

Intervju frågor till professionella

2. Hur länge har du arbetat som barnombudsman?
 - Hur många barnombudsmän finns det på denna anstalt?
3. Kan du berätta vad det innebär att vara barnombudsman?
4. Kan du berätta vad du/ni har som uppgift?
5. När och hur implementerades barnombudsmän på din arbetsplats?
6. Vad innebär det för barnet att det finns en barnombudsman jämfört när det inte fanns?
7. Har det skett någon positiv/negativ förändring i ditt arbete med barn?
8. Hur arbetar ni tillsammans i arbetslaget för barnets bästa?
9. Kan du berätta om hur ett besök går till?
10. Kan du beskriva den miljön som barnet ser och upplever på anstalten?
11. Hur ofta får barn träffa sin förälder och under hur lång tid pågår ett besök?
12. Tar ni hänsyn till barnets mognad och ålder? Och hur går ni tillväga? Finns det något som bör förändras?
13. Beskriv de rutiner ni har inför ett barnbesök?
14. Finns det några gemensamma riktlinjer för alla Sveriges fängelser när det gäller barnbesök?
15. Vad skiljer Halmstad/Helsingborg anstalten från andra anstalter?
16. Berätta hur ni arbetar utifrån FN:s barnkonvention, barnets bästa?
17. Vad tror du det innebär för ett barn att besöka sin förälder på anstalten?
18. Har ni någon policy på anstalten och kan du i så fall beskriva den?
19. Anser du att ett barn bör besöka sin förälder på anstalten?
20. Finns det något annat du vill tillägga?

10.2.2 Intervjufrågor Roger Karlsson

1. Det står i häftet ”Vad säger forskningen -om barn till fängslade föräldrar” där påpekas att kriminalvården i ett barnperspektiv grundat på FN:s barnkonvention och med barns bästa i fokus borde underlätta barns kontakter med sina frihetsberövade föräldrar. Hur uppfattar du att kriminalvården har arbetat med att underlätta barnens kontakt med sin frihetsberövade förälder? Kan du beskriva en

synlig förändring som man kan följa genom åren?

2. Du har besökt flera anstalter genom åren och sett olika anstalts miljöer. Kan du beskriva miljöskillnaderna på de olika anstalterna?
3. Hur skulle den optimala anstalts miljön för ett barn se ut? Upplever du att den finns? (sluten anstalt)
4. Kan du berätta varför ditt arbete är så viktigt?
5. Hur har ditt arbete utvecklats genom åren?
6. Upplever du att Sveriges har kommit långt i implementeringen i barnets bästa på anstalterna?
7. Jag intervjuade en kille som vuxit upp med en pappa som från och till suttit på anstalt från det att killen var 10 år. Han hade hade hälsat på sin pappa både på en öppen anstalt och en sluten och beskrev skillnaderna som enorma. Denna killen tyckte i alla fall att när ett barn ska besöka sin förälder borde detta ske i en besökslägenhet utanför anstalten så att ett barn inte behöver komma till anstalten. Vad anser du om detta?
8. Hur upplever du att ett barn kan påverkas av anstalts miljön positivt/negativt?
9. Du har träffat flera barn som besökts sin förälder/föräldrar på en anstalt, hur har dessa barn upplevt miljön?
10. Har du träffat barn som sedan i vuxen ålder berättat hur de upplevde miljön?
11. Hur skulle den optimala anstalts miljön kunna se ut? Om den inte redan är bra.

10.2.3 Intervjufrågor brukare

Intervju frågor till brukare

Kände då

1. Har du idag någon av dina föräldrar inne på fängelse?
2. Är det mamma eller pappa eller båda?
3. Hur länge/ofta?
4. Hur gammal var du då?
5. Hur gammal var du första gången du besökte din förälder?
6. Kan du berätta om ditt första besök i fängelset, vägen till fängelset, hur gick det till när du besökte fängelset?
7. Hur ofta var du på besök?
8. Hur länge fick du besöka din förälder?
9. Vad innebar det för dig att besöka din förälder på fängelset?
10. Positivt? Negativt?
11. Kan du beskriva miljön?
12. Kan du berätta om rutinerna?
13. Var det något du tänkte på då som du ville ändra på?

Känner idag

14. Vad tänker du i dag om dina upplevelser av att besöka din förälder på fängelset?
15. Hur tänker du på det utifrån principen om barnets bästa?

16. Vad innebär det att besöka sin förälder på fängelset?

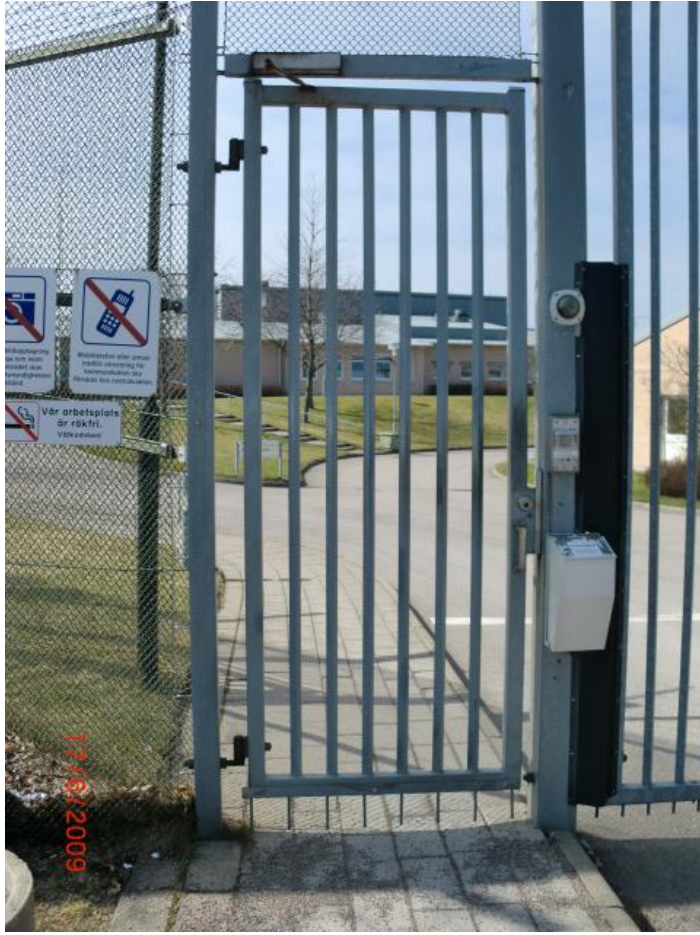
17. Finns det något du tycker är särskilt viktigt att ta hänsyn till eller förändra med tanke på de barn som är i denna situation idag?

18. Finns det något annat du vill tillägga

10.3 Fotografier från Halmstadsanstalt

10.3.1 Grindarna





10.3.2 Familjerummet

